

Enkäten Hälsa i skolan 2015

Rapportering av de läroanstalts-, undervisningsställe- och kommunspecifika resultaten

Nina Halme, Hanne Kivimäki, Pauliina Luopa, Anni Matikka

Institutet för hälsa och välfärd (THL)

PB 30
00271 Helsingfors
Telefon: 029 524 6000

www.thl.fi

© Författarna och THL

Institutet för hälsa och välfärd (THL).
Helsingfors 2016

INNEHÅLL

Till läsaren	5
Datamaterialet.....	7
Genomförandet av datainsamlingen	7
Materialets representativitet och produktionen av resultat	7
Utvecklingen av enkäten Hälsa i skolan	9
Utveckling av innehållet	9
Utvidgning till att gälla yngre årskullar och deras föräldrar	9
Säkerställande av tillgång till likvärdig och aktuell information	9
Resultaten som lämnas	10
Indikatordiagram	10
Förändring i standardiseringsförfarandet	11
Indikatorer som använts	11
Axplock ur de riksomfattande resultaten	16
Förhållandet till föräldrarna	16
De ungas fritid	16
Användning av e-cigarett	17
Erfarenheter av elev- och studerandevården	18

TILL LÄSAREN

Uppföljningen av barns och unga personers välbefinnande hör till kommunernas lagstadgade uppgifter. Den här informationen ska utgöra grunden för planeringen och utvecklingen av tjänster för barn, unga och familjer på lokal, regional och nationell nivå. Informationen samlas in från många källor, såsom olika patient- och klientdatasystem, register och statistik, samt genom datainsamling som grundar sig på barns och ungas egna erfarenheter, såsom enkäten Hälsa i skolan.

Enkäten Hälsa i skolan är en viktig källa till högklassig information, med långa traditioner. Innehållet och datainsamlingsprocessen utvecklas för närvarande rejält för att enkäten allt bättre ska tillgodose behovet av information, som har identifierats och förändrats med tiden. Enkäten Hälsa i skolan producerar mångsidiga och täckande uppföljningsdata på både nationell och lokal (utbildningsanordnare, kommuner och läroanstalter) nivå, angående barns och ungas välbefinnande, hälsa, skolgång och studier, delaktighet samt tillgång till hjälp och hur tjänsterna motsvarar deras behov.

Dessa hjälper till med att inrikta främjande och förebyggande åtgärder och producerar unik information som är viktig med tanke på utvärderingen av verkningarna. Informationen kan utnyttjas i beslutsfattandet på olika nivåer:

- regionerna, kommunerna och läroanstalterna behöver information om barn och unga för att bedöma behovet av tjänster, inrikta åtgärderna, styra resurserna, utveckla tjänsterna och följa upp hur målen nås
- lagstiftningen kräver att kommunerna följer upp utvecklingen av befolkningens välfärd och hälsa samt tillhörande faktorer enligt befolkningsgrupp. Enkäten Hälsa i skolan används också i beredningen av lagstiftning och bedömningen av hur lagstiftningen verkställs.
- en uppföljningsindikator för viktiga nationella och internationella program

Enkäten besvaras av elever i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen och av första och andra årets studerande i gymnasierna och vid yrkesläroanstalterna. Vid yrkesläroanstalterna besvaras enkäten av de studerande som går på en läroplansbaserad utbildning för ungdomar som leder till en yrkesinriktad grundexamen. Jämförbar information har samlats in inom den grundläggande utbildningen sedan 1996, i gymnasierna sedan 1999 och vid yrkesläroanstalterna sedan 2008. I framtiden är avsikten att utvidga datainsamlingen till att omfatta också elever i årskurs fyra och fem inom den grundläggande utbildningen och deras föräldrar. För närvarande finns det endast lite information om hälsan, välbefinnandet och hur tjänsterna motsvarar behoven hos barn under 14 år. Datainsamlingarna genomförs som totalundersökningar, vilket innebär att hela årskullen deltar. Detta gör enkäten Hälsa i skolan till ett unikt material, som erbjuder många möjligheter.

År 2015 förnyades innehållet i enkäten Hälsa i skolan. När frågeformuläret förnyades hörde man flera experter på hälsa och välfärd, representanter för läroanstalterna och de unga själva. Undersökningen ger nu för första gången information om till exempel användningen av e-cigarett. Frågor om hur de unga tillbringar sin fritid, deras förhållande till föräldrarna samt deras erfarenheter av elev- och studerandevården ställs nu i mer detalj än tidigare. Närmare upplysningar om enkäten och frågeformulären finns på Institutet för hälsa och välfärds (THL) webbplats^a. Under året har vi också fortsatt med kartläggningen av olika behov och utvecklingen av innehållet. Vi strävar efter att bevara de centrala indikatorerna som är nödvändiga med tanke på uppföljningen, men också bearbeta dem ytterligare. Avsikten är att börja använda blanketterna med förnyat innehåll 2017.

I enkäten Hälsa i skolan har man stegvis övergått från användning av pappersblanketter till elektronisk datainsamling. Det har gjorts för att kommunerna och läroanstalterna ska få tillgång till mer information snabbare än tidigare. År 2013 sköttes datainsamlingen elektroniskt vid yrkesläroanstalterna. År 2015 sköttes

^a Webbplatsen för enkäten Hälsa i skolan är www.thl.fi/enkaten-halsa-i-skolan.

datainsamlingen huvudsakligen elektroniskt. Grundskolorna erbjöds fortfarande möjligheten att svara på pappersblankett. År 2017 är avsikten att ta i användning ett elektroniskt rapporteringssystem för de grundläggande resultaten.

Den resultatrapport som du nu håller i din hand är mycket exceptionell. På grund av de tekniska problemen med anknytning till datainsamlingen 2015 har inte alla elever och studerande haft möjlighet att besvara enkäten Hälsa i skolan. Därför kan endast en del kommuner få kommunspecifika resultat. Av den anledningen har resultatrapporten också en annan form än tidigare år. Vi hoppas ändå att resultaten kommer att användas i planeringen och utvecklingen av läroanstalternas verksamhet samt tjänsterna för barn, unga och familjer i allmänhet.

Enligt de nationella resultaten låg de ungas välbefinnande och tjänsterna för barn och unga 2015 av många indikatorer att döma på en god nivå. Den allmänna bilden av de ungas hälsa och välbefinnande visar att trenden är positiv; till exempel har antalet flickor som utsatts för sexuellt våld minskat och allt fler upplever att de blir hörda vid läroanstalterna. Användningen av rusmedel har också minskat, med undantag av användningen av snus.

En detaljerad granskning visar emellertid också mycket som behöver förbättras; till exempel i fråga om välbefinnandet finns det fortfarande skillnader mellan flickor och pojkar. Skoltrötthet, ångest och dagliga symptom är betydligt vanligare bland flickor än bland pojkar. Pojkar saknar oftare en nära vän. Skillnader förekommer fortfarande också mellan olika skolstadier. Gymnasisterna har det bättre än de studerande vid yrkesläroanstalter på många sätt. De studerande vid yrkesläroanstalterna tycker emellertid mer om studierna, medan gymnasisterna oftare upplever att studierna är belastande och utmattande.

Elev- och studerandevårdens tjänster upplevs i allmänhet som lätt tillgängliga och de omfattande hälsoundersökningarna som nyttiga. Trots det blir en del av de studerande fortfarande utan det stöd de behöver: särskilt behov av stöd med anknytning till en familjesituation, den psykiska hälsan och känslolivet samt kamratförhållandena förekommer mycket allmänt bland elever och studerande. För att tillgodose behoven krävs multiprofessionellt samarbete mellan olika aktörer, inklusive tredje sektorn.

De riksomfattande resultaten publiceras som en rapport under 2016. De viktigaste resultaten finns också på Institutet för hälsa och välfärds webbplats.

Helsingfors, januari 2016

Författarna

DATAMATERIALET

Genomförandet av datainsamlingen

Datamaterialet för enkäten Hälsa i skolan samlas in vartannat år som en klassenkät. Fram till 2011 genomfördes enkäten jämna år i södra Finland, östra Finland och Lappland och udda år i övriga Fastlandsfinland samt på Åland. Sedan 2013 genomförs datainsamlingen samtidigt i hela landet. De yrkesstuderande besvarar enkäten i mars–april och eleverna inom den grundläggande utbildningen och på gymnasiet i april. Deltagandet är frivilligt och anonymt. Innan enkäten besvarades fick eleverna och de studerande samt deras målsmän information om undersökningen.

Vid datainsamlingen har man stegvis övergått från pappersblankett till elektronisk enkätblankett. År 2013 gjordes enkäten elektroniskt i yrkesläroanstalterna. År 2015 övergick man till elektronisk enkät även i gymnasier och inom den grundläggande utbildningen. Inom den grundläggande utbildningen hade man också möjlighet att svara på pappersblankett.

På grund av det stora antalet respondenter har det tidvis förekommit svåra tekniska problem med webbenkäten. Bland annat har enkäten fungerat mycket långsamt eller avbrutits, eller så har det inte gått att svara på frågorna. Problemen orsakades av för hög belastning på servermiljön. Trots upprepade försök har man inte kunnat åtgärda problemen inom den tidsram som enkätens genomförande kräver. På grund av problemen avbröts den elektroniska datainsamlingen för den grundläggande utbildningen den 23 april. För studerande vid gymnasier och yrkesläroanstalter förlängdes datainsamlingen med en månad fram till den 29 maj 2015. Institutet för hälsa och välfärd och Questback Oy informerade tillsammans skolorna, läroanstalterna och kommunerna samt andra samarbetsparter om saken.

Problemen med den elektroniska enkäten har påverkat både materialets omfattning och kvaliteten, som av den anledningen har beskrivits mer detaljerat än tidigare år också i den här resultatrapporten.

Materialets representativitet och produktionen av resultat

Åren 2000–2013 har täckningen för enkäten Hälsa i skolan bland eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen varierat mellan 72 och 84 procent och bland första och andra årskursen i gymnasier mellan 64 och 75 procent. För yrkesläroanstalterna är exakta data om täckningen inte tillgängliga. År 2015 svarade 51 516 grundskolelever, 39 797 gymnasister och 40 617 yrkesstuderande på enkäten. Jämfört med 2013 är antalet i grundskolorna cirka hälften, i gymnasier cirka 9 000 och vid yrkesläroanstalterna cirka 6 000 lägre. Det lägre antalet deltagare 2015 berodde på tekniska problem i samband med datainsamlingen.

Materialets kvalitet har utretts bland annat med hjälp av svarstidens längd och de problem i samband med svarssituationen som lärarna rapporterade. Materialets täckning har bedömts med hjälp av antalet elever i grundskolorna samt antalet nya studerande i gymnasier och vid yrkesläroanstalter^b.

Enligt kriterierna från tidigare år avlägsnades ur materialet de svar där de unga hade besvarat mindre än hälften av frågorna, där de utelämnat uppgiften om kön eller där årskursen inte framgick. Utifrån ovan nämnda kriterier avlägsnades 3,9 procent av de yrkesstuderandes svar, 0,8 procent av gymnasisternas svar och 2,2 procent av svaren som lämnats av elever inom den grundläggande utbildningen.

Dessutom avlägsnades tredje årets studerande från materialet över studerande i gymnasier och vid yrkesläroanstalter. **Materialet över yrkesstuderande begränsades till personer under 21 år**, för att

^b Uppgifterna om antalet elever och studerande har fått från Statistikcentralen och Utbildningsstyrelsen.

resultaten bättre skulle kunna jämföras med gymnasisternas resultat. Efter dessa avlägsnanden och begränsningar ingick i materialet för 2015 50 404 elever i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen, 38 760 första och andra årets studerande i gymnasierna och 31 236 första och andra årets studerande vid yrkesläroanstalterna.

När man kontrollerade variablernas fördelning gjorde man precis som tidigare år enskilda avvikande observationer. I materialet över elever i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen observerades för pojkarnas del ologiska svar på frågan om i vilken ålder de hade samlag första gången. Därför används dessa data varken i den riksomfattande eller lokala rapporteringen.

Saknade uppgifter kontrollerades för såväl variablerna som de svarande. I materialet över studerande i gymnasier och vid yrkesläroanstalter fanns det nio variabler med minst fem procent saknade uppgifter och i materialet över elever inom den grundläggande utbildningen fanns det elva sådana variabler. Uppgifter saknades i samma variabler som under tidigare år. Man har inte observerat någon systematik i den samtidiga avsaknaden av uppgifter eller några skillnader mellan områden eller kön. Någon systematik eller något samband mellan saknade uppgifter och den tid som använts till att svara kunde inte heller observeras.

Utifrån den respons som lämnats av de övervakande lärarna och grupphandledarna var problemen med svaren oftast förknippade med inloggningen, tjänstens hastighet och nätförbindelsens kvalitet. Svarsaktiviteten jämfördes med problemen med att svara. Enligt jämförelsen observerades ingen systematik i förekomsten av tekniska problem. Man observerade inte heller något samband mellan problemen med att svara, den tid som använts till att svara, förekomsten av saknade uppgifter och svarsaktiviteten. Inga skillnader observerades i fördelningen av de viktigaste variablerna beträffande om skolan eller läroanstalten hade haft problem med att svara på enkäten. Variablernas medelvärden var inte heller beroende av svarsaktiviteten. Sammanfattningsvis kan man konstatera att **problemen med den elektroniska enkäten ändå inte väsentligt har påverkat kvaliteten i data som rapporterades från hela landet**, utan uppgifterna kan anses vara nationellt allmängiltiga.

Läroanstaltsspecifika resultat kan lämnas för de läroanstalter där materialet är tillräckligt täckande och av god kvalitet. I cirka 40 kommuner är materialet tillräckligt täckande för att kommunspecifika resultat ska kunna lämnas. I år produceras inga landskapsspecifika resultat. Materialet är ändå tillräckligt stort och representativt för att resultaten ska kunna rapporteras per regionförvaltningsverkens verksamhetsområden och på riksnivå.

Resultat kan lämnas per skola eller undervisningsställe endast om där fanns minst tio svarande. På så sätt garanteras integritetsskyddet. En förteckning över de läroanstalter och kommuner till vilka resultaten lämnas finns på webbplatsen för enkäten Hälsa i skolan^c. **De läroanstalts- och kommunspecifika resultaten är i år avgiftsfria för kommunerna och utbildningsanordnarna.**

I rapporteringen per läroanstalt eller undervisningsställe används för elever inom den grundläggande utbildningen och gymnasisternas del resultat från 2006 eller 2007 och för yrkesstuderande från 2008 eller 2009. Materialet över en läroanstalt eller ett undervisningsställe beskrivs i en bifogad fil enligt årskurs eller studieår och enligt kön.

En riksomfattande rapport om resultaten för 2015 produceras våren 2016. Resultaten för regionförvaltningsverkens områden publiceras våren 2016 på webbplatsen för enkäten Hälsa i skolan.

---

^c Webbplatsen för enkäten Hälsa i skolan är www.thl.fi/enkaten-halsa-i-skolan.

UTVECKLINGEN AV ENKÄTEN HÄLSA I SKOLAN

Enkäten Hälsa i skolan kommer att genomföras vartannat år i hela landet även i fortsättningen. Nästa riksomfattande datainsamling genomförs våren 2017. Frågeformulärets innehåll, datainsamlingsprocessen och rapporteringen i samband med enkäten Hälsa i skolan förnyas för närvarande. Det nya datainsamlingssystemet och blanketterna testas under 2016.

Utveckling av innehållet

Syftet är att producera mångsidiga och kvalitativa uppföljningsdata om barns och ungas välbefinnande, hälsa, skolgång och studier, delaktighet samt tillgång till hjälp och hur tjänsterna motsvarar deras behov.

- informationen produceras till stöd för det lokala beslutsfattandet (inkl. kommuner och läroanstalter) och används till att utveckla tjänsterna och verksamheten
- forskningsmaterialen utgör en väsentlig del av THL:s datalager som helhet
- informationen används också i uppföljningen av den nationella styrningen och utvärderingen av de politiska besluten

Innehållet utvecklas utifrån behovskartläggningar för att enkäten allt bättre ska tillgodose behovet av information, som har identifierats och förändrats med tiden. För detta ändamål har vi samlat in data från barn, unga och deras föräldrar, personer som arbetar med dessa samt experter på tjänster för barn, unga och familjer. För att undvika överlappningar har vi kartlagt också de övriga datainsamlingarna som riktar sig till barn och unga samt den information som finns i registren. Arbetet har varit tvärvetenskapligt och ett stort antal experter har deltagit.

Det avsnitt som behandlar välbefinnande, levnadsförhållanden och delaktighet samt hur tjänsterna motsvarar behoven kommer att fördjupas ytterligare i framtiden. Vi strävar efter att bevara de centrala indikatorerna som är nödvändiga med tanke på uppföljningen oförändrade för att bibehålla trenddata. Det kommer att finnas mer differentiering av innehållet än tidigare mellan olika skolstadier. I arbetet med att utveckla blanketterna försöker vi beakta olika språkgrupper samt bland annat barn och unga med begränsad funktionsförmåga bättre än tidigare. Avsikten är att börja använda de förnyade, testade blanketterna 2017.

Utvidgning till att gälla yngre årskullar och deras föräldrar

Enkäten Hälsa i skolan utvidgas till att omfatta också elever i årskurs fyra och fem inom den grundläggande utbildningen och deras föräldrar. Hittills har det inte funnits några data om välbefinnandet och erfarenheterna av tjänsterna särskilt bland barn under 14 år. När enkäten riktas separat till barnen i fyran och femman samt deras föräldrar, blir det möjligt att jämföra också dessa barns och föräldrars åsikter. Det är ett unikt datamaterial, som gör det möjligt att få en helhetsbild av 10–12-åriga barns välbefinnande och hur tjänsterna fungerar.

Säkerställande av tillgång till likvärdig och aktuell information

Sättet att rapportera resultaten förnyas så att de grundläggande resultaten i framtiden är tillgängliga i det elektroniska rapporteringssystemet vid Institutet för hälsa och välfärd. Informationen är då tillgänglig likvärdigt samt snabbare och enklare än tidigare. Målet är att användaren själv kan välja vilken nivå och vilket rapporteringssätt som bäst passar den avsedda användningen. Vi ger ytterligare information om saken under 2016.

RESULTATEN SOM LÄMNAS

Indikatordiagram

Rapporteringen för 2015 avviker från tidigare år. Läroanstalten, undervisningsstället eller kommunen får två Excel-filer, som båda innehåller 89 indikatorer för den grundläggande utbildningen och 92 indikatorer för andra stadiet. Indikatorerna har delats in i tio grupper: fysisk arbetsmiljö, arbetsanda och delaktighet, skolarbetets belastningsgrad, mobbning och trakasserier, sociala relationer, måltider, rökning, hälsovanor, upplevd hälsa och positivt framställda indikatorer. Det finns två diagram för varje indikatorgrupp:

1. **Förändringsdiagram.** I filen presenteras den utveckling som har skett vid läroanstalten, vid undervisningsstället eller i kommunen. Förändringen i grundskolorna och gymnasierna kan följas från 2006 eller 2007 och i yrkesläroanstalterna från 2008 eller 2009. För att diagrammen ska vara lättare att överblicka har antalet staplar begränsats till fem år. Det kan finnas färre än fem staplar, om man inte varje år har ställt frågor om det som indikatorn beskriver eller om en läroanstalt eller ett undervisningsställe inte har deltagit i datainsamlingen åren i fråga. Om en läroanstalt, ett undervisningsställe eller en kommun deltog i enkäten för första gången 2015, produceras inget förändringsdiagram.
2. **Jämförelsedigram.** I filen presenteras läroanstaltens, undervisningsställets eller kommunens resultat för 2015 enligt kön samt jämförelseresultat för hela landet. En jämförelse mellan könen ingår, om minst tio pojkar och flickor har svarat.

I båda filerna finns dessutom två diagram med anknytning till elev- och studerandevården: erfarenhet av hälsoundersökningen och erfarenhet av att besöka mottagningen. I diagrammen presenteras de procentuella fördelningarna av följande frågor angående elev- och studerandevården:

Tänk på din senaste hälsoundersökning. Vad tycker du om följande påståenden?

- På hälsoundersökningen talade vi om saker som är viktiga för mig
- Jag fick nyttig information
- Man lyssnade till min åsikt
- Man utredde även min familjs välbefinnande

Hur lätt har det varit för dig att komma till hälsovårdarens, läkarens, kurators eller psykologens mottagning i din skola/vid din läroanstalt under det här läsåret?

- Besök hos hälsovårdaren i annat ärende än hälsoundersökning
- Besök hos läkaren i annat ärende än hälsoundersökning
- Besök hos kuratorn
- Besök hos psykologen

I diagrammens sidfot informeras om vilka årskurser eller studieår resultaten gäller. Antalet svarande anges inom parentes i förklaringen till diagrammen. De procenttal som ligger till grund för diagrammen presenteras också i tabellform på de sista flikarna i filen.

Antalet svar påverkar tolkningen av resultaten. Exempelvis vid stora läroanstalter (300–699 svarande) är en förändring på tre procentenheter jämfört med föregående enkätår betydande, medan det vid små läroanstalter (30–69 svarande) krävs en förändring på minst tio procentenheter för att den ska kunna tolkas som betydande. Om det finns mindre än 30 svarande vid en läroanstalt kan förändringar i resultaten till största delen bero på slumpmässig variation.

I år produceras inga tabeller över fördelningen för specifika frågor.

Förändring i standardiseringsförfarandet

Tidigare år har de publicerade resultaten standardiserats enligt kön och årskurs eller studieår. På det här sättet har man försökt utjämna resultaten när variationen har varit stor mellan olika enkätår i fråga om exempelvis antalet pojkar och flickor eller antalet studerande på olika årskurser. Eftersom det trots allt är fråga om en helhetsundersökning och många läroanstalter behöver följa upp elevernas verkliga situation, har man avstått från standardiseringen.

Därför kan resultaten för 2006–2013 i de bifogade filerna avvika något från de resultattabeller som presenteras i rapporter från tidigare år. **Alla resultat från de olika år som presenteras i de bifogade filerna är jämförbara sinsemellan.** Förändringen i standardiseringsförfarandet inverkar mest på resultaten för läroanstalter där könsfördelningen är förvrängd. Det här gäller särskilt yrkesläroanstalter och gymnasier.

Indikatorer som använts

En del av indikatorerna i enkäten Hälsa i skolan grundar sig på enskilda frågor i enkäten, medan andra består av flera frågor. Indikatorerna beskrivs i korthet nedan. En närmare beskrivning av indikatorerna finns på finska på webbplatsen för enkäten Hälsa i skolan^d.

Fysisk arbetsmiljö

- **Brister i skolans fysiska arbetsmiljö / Brister i läroanstaltens fysiska arbetsmiljö:** Indikatorn bygger på följande faktorer som stör arbetet: studieutrymmen är för trånga, buller, olämplig belysning, dålig ventilation, temperatur, smuts, obekväma arbetsstolar eller -bord, dåliga socialutrymmen, risk för olycksfall.
- **Störs i studierna av att studieutrymmena är för trånga:** Studieutrymmenas trånghet stör ganska mycket eller mycket arbetet i skolan/vid läroanstalten.
- **Störs i studierna av buller och dålig akustik:** Buller och dålig akustik stör ganska mycket eller mycket arbetet i skolan/vid läroanstalten.
- **Störs i studierna av olämplig belysning:** Olämplig belysning stör ganska mycket eller mycket arbetet i skolan/vid läroanstalten.
- **Störs i studierna av dålig ventilation eller inneluft:** Dålig ventilation eller inneluft stör ganska mycket eller mycket arbetet i skolan/vid läroanstalten.
- **Störs i studierna av olämplig temperatur:** Olämplig temperatur (köld, hetta, drag) stör ganska mycket eller mycket arbetet i skolan/vid läroanstalten.
- **Störs i studierna av smuts och damm:** Smuts och damm stör ganska mycket eller mycket arbetet i skolan/vid läroanstalten.
- **Störs i studierna av dåliga socialutrymmen:** Dåliga toaletter, omklädnings- och tvättrum stör ganska mycket eller mycket arbetet i skolan/vid läroanstalten.
- **Störs i studierna av obekväma arbetsstolar och bord:** Obekväma arbetsstolar och arbetsbord stör ganska mycket eller mycket arbetet i skolan/vid läroanstalten.
- **Ett skololycksfall under läsåret:** Eleven har under läsåret råkat ut för minst ett sådant olycksfall i skolan eller på skolvägen, som har krävt besök på hälsovårdsmottagning.

Arbetsanda och delaktighet

- **Upplever att ingen lyssnar i skolan:** Indikatorn bygger på tre faktorer som beskriver växelverkan mellan lärarna och eleverna: uppmuntran till att uttrycka åsikter, beaktandet av åsikter i utvecklingen av skolarbetet och intresset för att lyssna till hur det går för eleverna.
- **Problem med arbetsandan i skolan / Problem med arbetsandan vid läroanstalten:** Indikatorn bygger på nio faktorer som påverkar arbetsmiljön: lärarnas förväntningar och rättvisan i bemötandet, förmågan

^d Beskrivningen på webbplatsen för enkäten Hälsa i skolan finns på www.thl.fi/kouluterveyskysely > Indikaattorikuvaukset.

att komma överens med eleverna och lärarna, arbete i grupp, orolig arbetsmiljö, brådska, arbetsron i klassen samt elevernas trivsel sinsemellan.

- **Störs i studierna av orolighet i arbetsmiljön:** Orolighet i arbetsmiljön stör ganska mycket eller mycket arbetet i skolan/vid läroanstalten.
- **Störs i studierna av brådska:** Brådska i arbetsmiljön stör ganska mycket eller mycket arbetet i skolan/vid läroanstalten.
- **Upplever att lärarna inte bemöter eleverna rättvist / Upplever att lärarna inte bemöter de studerande rättvist:** Den unga upplever att lärarna inte bemöter eleverna/de studerande rättvist.
- **Upplever att lärarna inte är intresserade av hur det går för eleven / Upplever att lärarna inte är intresserade av hur det går för den studerande:** Den unga upplever att lärarna är ointresserade av hur det står till med honom/henne.
- **Upplever att lärarna inte uppmuntrar de unga till att säga sin åsikt under lektionerna:** Den unga upplever att lärarna inte uppmuntrar honom/henne till att uttrycka sin egen åsikt under lektionerna.
- **Stämningen i klassen är sådan att eleven inte vågar säga sin åsikt / Stämningen i gruppen är sådan att den studerande inte vågar säga sin åsikt:** Den unga upplever att stämningen i klassen/gruppen är sådan att han/hon inte fritt kan uttrycka sin åsikt.
- **Upplever att elevernas åsikter inte beaktas i utvecklingen av skolarbetet / Upplever att de studerandes åsikter inte beaktas i utvecklingen av studierna:** Den unga upplever att elevernas/de studerandes åsikter inte beaktas i utvecklingen av skolarbetet/studierna.
- **Vet inte hur man kan påverka interna skolfrågor / Vet inte hur man kan påverka interna angelägenheter vid läroanstalten:** Den unga vet inte hur man i skolan/vid läroanstalten kan påverka angelägenheter i skolan/vid läroanstalten.
- **Har skolkat minst 2 dagar under den senaste månaden:** Den unga har skolkat minst två hela skoldagar/studiedagar under den senaste månaden.

Skolarbetets belastningsgrad / Studiernas belastningsgrad

- **Studiesvårigheter:** Indikatorn bygger på följande faktorer: läxläsning, förberedelse inför prov, förmågan att hitta den bästa studietekniken, skötseln av uppgifter som kräver egna initiativ, utförandet av skriftliga uppgifter, utförande av läsuppgifter, förmågan att följa med i undervisningen.
- **Har svårigheter med uppgifter som kräver eget initiativ:** Den unga upplever ganska mycket eller mycket svårigheter med att komma igång med eller slutföra uppgifter som kräver eget initiativ.
- **Har svårigheter att hitta en lämplig studieteknik:** Den unga upplever ganska mycket eller mycket svårigheter med att hitta den studieteknik som passar den unga bäst.
- **Har svårigheter att göra läxor:** Den unga upplever ganska mycket eller mycket svårigheter med att göra läxorna eller liknande uppgifter.
- **Har svårigheter med skriftliga uppgifter:** Den unga upplever ganska mycket eller mycket svårigheter med att utföra skriftliga uppgifter.
- **Har svårigheter med läsuppgifter:** Den unga upplever ganska mycket eller mycket svårigheter med att utföra läsuppgifter.
- **Har svårigheter att förbereda sig inför prov:** Den unga upplever ganska mycket eller mycket svårigheter med att förbereda sig inför prov.
- **Har svårigheter att följa undervisningen:** Den unga upplever ganska mycket eller mycket svårigheter med att följa med i undervisningen.
- **Upplever att lärarna förväntar sig för mycket av eleverna i skolan / Upplever att lärarna förväntar sig för mycket av de studerande:** Den unga upplever att lärarna förväntar sig för mycket av eleverna/de studerande.
- **För mycket skolarbete / Studierna är för arbetskrävande:** Den unga har upplevt att arbetsmängden i anslutning till skolarbetet/studierna hela tiden eller ganska ofta under läsåret har varit för stor.
- **Skoltrötthet:** Indikatorn bygger på tre faktorer som grundar sig på Salmela-Aros och Näätäns skoltrötthetsmätare: trötthet som gränsar till utmattning, en cynisk attityd till arbetet och minskat intresse för studierna samt en känsla av att man är oduglig och otillräcklig som studerande.
- **Har inte fått hjälp från skolan med svårigheter med skolgången och studierna / Har inte fått hjälp från läroanstalten med svårigheter i studierna:** Den unga bedömer att han/hon sällan eller knappast någonsin får hjälp med svårigheter i skolgången eller studierna från skolan/läroanstalten.

Mobbning och trakasserier

- **Har blivit mobbad minst en gång i veckan:** Den unga har blivit mobbad i skolan/vid läroanstalten cirka en gång i veckan eller oftare under terminen.

- **Har deltagit i mobbning i skolan/vid läroanstalten minst en gång i veckan:** Den unga har varit med om att mobba andra elever/studerande i skolan/vid läroanstalten cirka en gång i veckan eller oftare under terminen.
- **Upplever att inga vuxna i skolan har ingripit i mobbningen / Upplever att inga vuxna vid läroanstalten har ingripit i mobbningen:** De vuxna i skolan/vid läroanstalten har inte ingripit i mobbningen under denna termin.
- **Störs i studierna av våldsamma situationer:** Den unga upplever att våldssituationer stör arbetet i skolan/vid läroanstalten ganska mycket eller mycket.
- **Har varit fysiskt hotad under det senaste året:** Indikatorn bygger på tre faktorer: någon har stulit eller försökt stjäla något från den unga genom att använda våld eller hota med våld, någon har hotat med att fysiskt skada den unga och den unga har angripits fysiskt under det senaste året.
- **Har upplevt sexuellt ofredande per telefon eller på internet:** Den unga har någon gång eller upprepade gånger fått störande sexuella förslag eller blivit sexuellt ofredad per telefon eller på internet.
- **Har upplevt sexuellt ofredande på en offentlig plats:** Den unga har någon gång eller upprepade gånger fått störande sexuella förslag eller blivit sexuellt ofredad i skolan, inom fritidsintressen, på gatan, i ett köpcentrum eller någon annanstans på offentliga platser.
- **Har upplevt sexuellt kränkande mobbning eller fått kroppsförömläpande kritik:** Den unga har någon gång eller upprepade gånger utsatts för kränkande mobbning, öknamn eller kritik som riktar sig mot hans/hennes kropp eller sexualitet
- **Har upplevt sexuellt våld någon gång eller upprepade gånger:** Indikatorn bygger på tre faktorer: beröring mot viljan, pressande eller tvingande till sex och erbjudande av betalning i utbyte mot sex.

Sociala relationer

- **Bor tillsammans med sin mor och far:** Den unga bor tillsammans med sin mor och far.
- **Har svårigheter att komma överens med skolkamraterna / Har svårigheter att komma överens med studiekamraterna:** Den unga upplever ganska mycket eller mycket svårigheter med att komma överens med sina skolkamrater/studiekamrater.
- **Har svårigheter att arbeta i grupp:** Den unga upplever ganska mycket eller mycket svårigheter med att arbeta i grupp.
- **Har svårigheter att komma överens med lärarna:** Den unga upplever ganska mycket eller mycket svårigheter med att komma överens med lärarna.
- **Samtalssvårigheter med föräldrarna:** Den unga kan knappast någonsin diskutera sina personliga angelägenheter med föräldrarna.
- **Äter inte någon gemensam middag med familjen på eftermiddagen eller kvällen:** Familjen äter inte någon gemensam måltid med alla närvarande vid matbordet på eftermiddagen eller kvällen.
- **Har inga nära vänner:** Den unga saknar en verkligt nära vän med vilken den unga kan diskutera förtroligt om sina personliga angelägenheter.
- **Har haft problem på grund av en närståendes alkoholbruk:** Den unga har orsakats skador eller problem på grund av en närståendes alkoholbruk.

Måltider

- **Äter inte skollunch varje dag:** Den unga äter inte skollunch varje skoldag/studiedag.
- **Äter inte allt som ingår i skolmåltiden:** Den unga låter i allmänhet bli att äta någon av följande fyra beståndsdelar i skolmåltiden: huvudrätt, sallad, mjölk eller surmjölk, bröd.
- **Upplever att skollunchen serveras på olämplig tid:** Den unga upplever att skollunchen serveras vid olämplig tidpunkt under dagen.
- **Upplever att för lite tid har reserverats för skollunchen:** Den unga upplever att den tid som har reserverats för skollunchen är otillräcklig.
- **Upplever att skollunchen inte är tillräcklig:** Den unga upplever att skollunchen är otillräcklig.
- **Äter inte frukost varje vardagsmorgon:** Den unga äter inte frukost (annat än bara kaffe, saft eller andra drycker) varje skoldagsmorgon/studiedagsmorgon.
- **Äter färska eller kokta grönsaker nästan dagligen:** Den unga har ätit färska eller kokta grönsaker 6–7 dagar under den senaste veckan.
- **Äter frukt eller bär nästan dagligen** Den unga har ätit frukt eller bär 6–7 dagar under den senaste veckan.
- **Dricker energidrycker nästan varje dag** Den unga har druckit energidrycker 6–7 dagar under den senaste veckan.

- **Äter godis eller choklad nästan dagligen:** Den unga har ätit godis eller choklad 6–7 dagar under den senaste veckan.

Rökning

- *Endast på andra stadiet:* **Rökning tillåts i skolan / Rökning tillåts vid läroanstalten:** Den unga uppger att rökning tillåts i skolan/vid läroanstalten antingen utan begränsningar eller på vissa ställen.
- *Endast på andra stadiet:* **Skolans personal röker på skolområdet / Läroanstaltens personal röker på läroanstaltens område:** Den unga uppger att lärarna eller övrig personal röker inomhus i skolan/vid läroanstalten eller på dess område.
- *Endast på andra stadiet:* **Rökningsbegränsningarna för eleverna övervakas knappt alls / Rökningsbegränsningarna för de studerande övervakas knappt alls:** Den unga uppger att rökningen bland eleverna/de studerande knappast alls övervakas i skolan/vid läroanstalten.
- **Röker dagligen på skolområdet / Röker dagligen på läroanstaltens område:** Den unga röker i skolan/vid läroanstalten eller på dess område varje dag.
- **Röker dagligen i närheten av skolan / Röker dagligen i närheten av läroanstalten:** Den unga röker i närheten av skolan/läroanstalten varje skoldag/studiedag.
- **Röker dagligen:** Den unga röker en gång per dag eller oftare.
- **Använder snus dagligen:** Den unga använder snus varje dag.
- **Använder e-cigarett dagligen:** Den unga använder dagligen e-cigarett som innehåller nikotin, smakämnen eller något annat ämne.

Hälsvanor

- **Tandborstning mindre än två gånger per dag:** Den unga borstar tänderna mer sällan än två gånger per dag.
- **Motionerar så att pulsen höjs på fritiden högst 1 h i veckan:** Den unga fritidsmotionerar så att han eller hon blir andfådd och svettig vanligen högst en timme i veckan.
- **Sover vardagar mindre än åtta timmar:** Den unga sover vardagar vanligen mindre än åtta timmar. Nattsömnens längd har beräknats från läggdags till tiden för uppvaknande.
- **Har problem med dygnsrytmen på grund av internet:** Den tid som den unga vistas på internet orsakar problem med dygnsrytmen.
- **Dricker alkohol varje vecka:** Den unga dricker alkohol minst en gång i veckan.
- **Ordentligt berusad minst en gång i månaden:** Den unga dricker sig ordentligt berusad minst en gång i månaden.
- **Prövat olagliga droger minst en gång:** Den unga har minst en gång prövat på marijuana, hasch, ecstasy, Subutex, heroin, kokain, amfetamin, LSD, gamma eller andra motsvarande droger.

Upplevd hälsa

- **Upplever sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt:** Den unga upplever sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller ganska eller mycket dåligt.
- **Varje dag minst två symptom:** Indikatorn bygger på åtta faktorer: ont i nacken eller axlarna, ont i ryggens nedre del, ont i magen, spänning eller nervositet, irritation eller vredesutbrott, insomningssvårigheter eller uppvaknande om nätterna, huvudvärk samt trötthet eller svaghet.
- **Trötthet nästan varje dag:** Den unga har känt sig trött eller svag nästan varje dag under det senaste halvåret.
- **Har smärtor i nacken och axlarna nästan varje dag:** Den unga har haft ont i nacken eller axlarna nästan dagligen under det senaste halvåret.
- **Har huvudvärk nästan varje dag:** Den unga har haft huvudvärk nästan varje dag under det senaste halvåret.
- **Är irriterad och får vredesutbrott nästan varje dag:** Den unga har varit irriterad eller haft vredesutbrott nästan varje dag.
- **Har smärtor i nacken och axlarna varje vecka:** Den unga har haft ont i nacken eller axlarna minst en gång i veckan under det senaste halvåret.
- **Har huvudvärk varje vecka:** Den unga har haft huvudvärk minst en gång i veckan under det senaste halvåret.
- **Måttlig eller svår ångest:** Den unga har under de två senaste veckorna haft måttlig eller svår ångest. Indikatorn bygger på GAD-7-skattning.
- **Övervikt:** Den unga har övervikt enligt viktindexet (BMI).

Positivt framställda indikatorer

- **Tycker om att gå i skola / Tycker om att studera** Den unga tycker ganska mycket eller mycket om skolgången/studierna för tillfället.
- **Blir rättvist bemött av lärarna:** Den unga upplever att lärarna bemöter eleverna/de studerande rättvist.
- **Stämningen i klassen är sådan att eleven vågar säga sin åsikt / Stämningen i gruppen är sådan att den studerande vågar säga sin åsikt:** Den unga upplever att stämningen i klassen/gruppen är sådan att man fritt kan uttrycka sin åsikt.
- **Har inte varit med och mobbat andra elever/ studerande:** Den unga har inte varit med om att mobba andra elever/studerande i skolan/vid läroanstalten under terminen.
- **Är nykter:** Den unga dricker inte alkoholdrycker.
- **Röker inte:** Den unga röker inte nuförtiden.
- **Äter frukost varje vardagsmorgon:** Den unga äter frukost (annat än bara kaffe, saft eller andra drycker) varje skoldagsmorgon/studiedagsmorgon.

AXPLOCK UR DE RIKSOMFATTANDE RESULTATEN

Nedan följer några axplock ur de riksomfattande resultaten av enkäten Hälsa i skolan särskilt med tanke på de nya ämnena och frågorna: de ungas förhållande till föräldrarna, hur de tillbringar sin fritid och deras erfarenheter av elev- och studerandevården. Användningen av e-cigarett tas här upp som en enskild ny fråga. Mer information om resultaten finns på webbplatsen för enkäten Hälsa i skolan^e. En rapport om de riksomfattande resultaten av enkäten Hälsa i skolan 2015 publiceras våren 2016.

Förhållandet till föräldrarna

Största delen av de unga (83–85 procent beroende på skolstadiet) ansåg sig ha ett bra förhållande till sin mamma – pojkarna lite oftare än flickorna. En tiondel av de unga ansåg sig ha ett drägligt förhållande till sin mamma och ett par procent ansåg att förhållandet är dåligt. Cirka två procent av de svarande hade ingen mamma eller hade inte träffat henne. Förhållandet mellan den unga och pappan upplevdes som något sämre. Cirka två tredjedelar av de unga ansåg sig ha ett bra förhållande till sin pappa. En femtedel av de unga ansåg att förhållandet till pappan är drägligt. Var tjugonde ansåg sig ha ett dåligt förhållande till sin pappa och lika många uppgav att de inte har någon pappa eller inte träffar honom.

Största delen av de unga (78–83 procent beroende på skolstadiet) uppgav att föräldrar stöder och uppmuntrar dem ofta eller ganska ofta. Ingen skillnad förekom mellan flickor och pojkar. Två av tre elever i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen och gymnasisterna samtalar ofta eller ganska ofta med sina föräldrar om sin skol- eller studiedag. Bland yrkesstuderande är det något mer sällsynt (59 procent). Flickor samtalar oftare än pojkar med sina föräldrar om sin skoldag. Cirka två av tre unga – mest gymnasister – uppgav att föräldrarna ofta eller ganska ofta talar med deras vänner när de träffas. Bland flickorna var detta vanligare än bland pojkarna.

Drygt hälften av eleverna i de högre klasserna inom den grundläggande utbildningen, mindre än hälften av gymnasisterna och en tredjedel av de yrkesstuderande uppgav att de ofta eller ganska ofta kommer överens med föräldrarna om hemkomsttiden när de går ut. Eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen och flickorna på gymnasiet kommer oftare överens om hemkomsttiden än pojkarna. Bland yrkesstuderande fanns ingen skillnad mellan könen. En knapp femtedel av eleverna i de högre klasserna inom den grundläggande utbildningen och de yrkesstuderande samt en tiondel av gymnasisterna uppgav att de ofta eller ganska ofta hemlighåller för föräldrarna vad de gör på kvällar eller helger. Pojkarna i de högre klasserna inom den grundläggande utbildningen och bland de yrkesstuderande hemlighåller vad de gör oftare än flickorna. Bland gymnasisterna fanns ingen märkbar skillnad mellan könen. En femtedel av eleverna i de högre klasserna inom den grundläggande utbildningen uppgav att de ofta eller ganska ofta grälar med sina föräldrar. Gräl med föräldrarna förekommer något mer sällan (14 procent) bland gymnasisterna och de yrkesstuderande. Flickorna grälar med sina föräldrar oftare än pojkarna.

De ungas fritid

I enkäten Hälsa i skolan 2015 ställdes många frågor om de ungas fritid. De unga fick svara på frågor om hur mycket tid på vardagarna de lägger på att träffa kompisar ansikte mot ansikte utanför skoltiden, spela dataspel, mobilspel eller konsolspel, surfa på nätet och titta på tv-program, videoklipp eller film. Av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen och de yrkesstuderande uppgav cirka 70 procent att de träffar kompisar ansikte mot ansikte utanför skoltiden minst två timmar på vardagarna. Cirka 60 procent

^e Webbplatsen för enkäten Hälsa i skolan är www.thl.fi/enkaten-halsa-i-skolan.

av eleverna i de högre klasserna inom den grundläggande utbildningen och de yrkesstuderande tittar på tv-program, videoklipp eller film eller spelar dataspel, mobilspel eller konsolspel cirka två timmar eller mera på vardagarna. Bland gymnasisterna var andelarna betydligt mindre än bland eleverna inom den grundläggande utbildningen och de yrkesstuderande. Cirka hälften av gymnasisterna träffar kompisar ansikte mot ansikte eller tittar på tv-program, videoklipp eller film cirka två timmar eller mera på vardagarna. Av gymnasisterna använde 43 procent så här mycket tid till att spela exempelvis dataspel. Drygt hälften av eleverna i de högre klasserna inom den grundläggande utbildningen och gymnasisterna samt 61 procent av de yrkesstuderande surfar på nätet minst två timmar. Spelandet är vanligare bland pojkarna än bland flickorna (t.ex. i de högre klasserna inom den grundläggande utbildningen 73 procent jämfört med 47 procent). I de övriga frågorna som gällde fritiden fanns inga märkbara skillnader mellan könen.

De unga fick ge sin åsikt om olika påståenden med anknytning till fritiden. Hela 76 procent av de yrkesstuderande, 72 procent av eleverna i de högre klasserna inom den grundläggande utbildningen och 62 procent av gymnasisterna ansåg att de har tillräckligt med fritid. Cirka 80 procent av de svarande på alla skolstadier upplevde att de har tillräckligt med tid tillsammans med sin familj. För cirka 60 procent var det viktigt att utöva fritidsaktiviteter tillsammans med andra.

Cirka 70 procent av de unga upplevde att de har tillräcklig kännedom om vilka fritidsaktiviteter de kan utöva i sitt bostadsområde. Cirka 40 procent av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen och de yrkesstuderande samt 32 procent av gymnasisterna ansåg att det finns tillräckligt med lokaler där unga kan vistas i bostadsområdet. En fjärdedel ansåg att det ordnas intressanta fritidsaktiviteter för unga i bostadsområdet. En tredjedel av de unga ansåg emellertid att platserna där de kunde utöva sina fritidsaktiviteter är för långt borta. En tredjedel av eleverna i årskurs 8 och 9 och gymnasisterna upplevde att de fritidsaktiviteter som de är intresserade av kostar för mycket. Detsamma ansåg 42 procent av de yrkesstuderande. Cirka 9–17 procent av de unga – mer allmänt bland de yrkesstuderande än bland gymnasisterna – upplevde att det krävs för mycket av dem i fritidsaktiviteterna.

De unga fick också svara på frågor om vad de sysslar med utanför skoltiden. Överlägset vanligast var att de unga utövar idrott eller motion på egen hand; 72–82 procent (beroende på skolstadiet) uppgav att de utövar idrott eller motion minst varje vecka. Cirka 43–49 procent av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen och gymnasisterna samt 27 procent av de yrkesstuderande uppgav att de utövar idrott eller motion inom en förening eller organisation varje vecka. Varje vecka deltar också 11–15 procent av de unga i någon annan förenings-, sällskaps eller organisations verksamhet (t.ex. scouterna, 4H-klubb, frivilliga brandkåren, församlingen).

Cirka var femte av de unga uppgav att de dagligen läser böcker till egen glädje. Detta är vanligare bland flickor än bland pojkar. Gymnasisterna uppgav att de följer med nyheter på tv, i dagstidningar eller på nätet oftare än eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen och de yrkesstuderande (39 procent jämfört med 27–30 procent). Att följa med nyheter var vanligare bland pojkar än bland flickor. En femtedel av de unga uppgav att de utför arbete som de får lön för varje vecka – pojkar i något större utsträckning än flickor.

Användning av e-cigarett

Rökningen har minskat på alla skolstadier bland både pojkar och flickor. År 2015 rökte nio procent av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen, sex procent av gymnasisterna och 30 procent av de yrkesstuderande dagligen. Bland pojkarna i de högre klasserna inom den grundläggande utbildningen använde 8–9 procent snus dagligen och motsvarande andel av de yrkesstuderande pojkarna var 13 procent. Regelbunden användning av snus är mycket ovanlig bland flickor (0–1 procent). Bland pojkarna har användningen av snus dagligen ökat under de senaste åren.

På senare år har också e-cigarett kommit in i bilden utöver tobak och snus. Enligt resultaten av Undersökningen om hälsovanor bland unga har experimenterandet med e-cigarett ökat mellan 2013 och

2015^f. Resultaten av enkäten Hälsa i skolan 2015 visar att en femtedel av pojkarna på gymnasiet, en fjärdedel av pojkarna i de högre klasserna inom den grundläggande utbildningen och en tredjedel av de yrkesstuderande pojkarna har prövat på e-cigarett. Bland flickorna är experimenterandet med e-cigarett något mindre vanligt: en femtedel av flickorna i de högre klasserna inom den grundläggande utbildningen och på gymnasiet samt en fjärdedel av de yrkesstuderande flickorna uppgav att de prövat på e-cigarett. Tre fjärdedelar av elever i årskurs 8 och 9 och gymnasisterna som har prövat på e-cigarett uppgav att cigaretterna innehöll nikotin. Motsvarande andel bland de yrkesstuderande var nio av tio. Cirka 5–6 procent av pojkarna i de högre klasserna inom den grundläggande utbildningen och de yrkesstuderande pojkarna uppgav att de använder e-cigarett dagligen. Av pojkarna på gymnasiet och flickorna på alla skolstadier uppgav 0–2 procent att de använder e-cigarett dagligen.

Erfarenheter av elev- och studerandevården

Lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) trädde i kraft den 1 augusti 2014. Syftet med lagen är att främja de studerandes inläring, hälsa, välbefinnande och delaktighet samt att förebygga problem och säkerställa tidigt stöd för dem som behöver det.

Tillgång till tjänster

Under läsåret 2014–2015 hade 23–28 av pojkarna och 43–55 procent av flickorna på de olika skolstadierna besökt hälsovårdaren i annat ärende än hälsoundersökning minst en gång. Cirka 8–16 procent av flickorna och 2–7 procent av pojkarna hade besökt hälsovårdaren tre gånger eller flera under läsåret. Besök hos hälsovårdaren var vanligare bland eleverna i årskurs 8 och 9 samt vid yrkesläroanstalterna än bland gymnasisterna. Av de unga som besökt mottagningen ansåg 11 procent av eleverna inom den grundläggande utbildningen, 15 procent av gymnasisterna och 11 procent av de yrkesstuderande att det var ganska svårt eller mycket svårt att besöka hälsovårdaren.

Skol- och studerandehälsovårdens läkartjänster (i annat ärende än hälsoundersökning) användes minst en gång under läsåret av 16–19 procent av pojkarna och 21–30 procent av flickorna beroende på skolstadiet. Av de unga som använt läkartjänsterna ansåg 19 procent av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen, 21 procent av gymnasisterna och 15 procent av de yrkesstuderande att det var ganska svårt eller mycket svårt att besöka läkaren.

Kuratorstjänsterna användes minst en gång under läsåret av 4–9 procent av pojkarna och 6–13 procent av flickorna beroende på skolstadiet. Det var också vanligare med individuell användning av kuratorstjänsterna bland elever i årskurs åtta och nio i den grundläggande utbildningen och de yrkesstuderande jämfört med gymnasisterna. Av de unga som använt kuratorstjänsterna ansåg 12 procent av eleverna inom den grundläggande utbildningen, 13 procent av gymnasisterna och tio procent av de yrkesstuderande att det var ganska svårt eller mycket svårt att besöka kuratorn.

Psykologtjänsterna användes minst en gång under läsåret av 2–3 procent av pojkarna och 4–5 procent av flickorna beroende på skolstadiet. Av de unga som använt psykologtjänsterna ansåg 17 procent av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen, 16 procent av gymnasisterna och 13 procent av de yrkesstuderande att det var ganska svårt eller mycket svårt att besöka psykologen.

Nyttan med hälsoundersökningarna

Största delen av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen upplevde att den omfattande hälsoundersökningen i årskurs 8 är nyttig. Mer än 80 procent av eleverna ansåg att man lyssnade till deras åsikt och utredde hela familjens välbefinnande i samband med den omfattande

^f Kinnunen, Jaana & Pere, Lasse & Lindfors, Pirjo & Ollila, Hanna & Rimpelä, Arja: Undersökning om hälsovanor bland unga 2015. Konsumtionen av tobak, alkohol och droger bland unga åren 1977-2015. Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:31. Helsingfors: Social- och hälsovårdsministeriet, 2015.

hälsoundersökningen. Föräldrarna kallas också till den omfattande hälsoundersökningen och syftet är att stödja hela familjens välbefinnande. Endast knappt 42 procent av de elever som genomgått hälsoundersökningen uppgav dock att föräldrarna eller den ena av dem varit med på hälsoundersökningen. För mer än hälften hade alltså undersökningen varit en vanlig periodisk hälsoundersökning, utan bedömning av familjens välbefinnande.

Av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen och av första och andra årets studerande i gymnasierna och vid yrkesläroanstalterna upplevde 18–27 procent beroende på skolstadiet att de inte fått stöd och hjälp av de vuxna i skolan/vid läroanstalten med bekymmer med anknytning till humöret och känslolivet, trots att de skulle ha behövt det. Cirka 15–23 procent av de studerande som skulle ha behövt stöd med anknytning till familjens situation (bl.a. gräl, sjukdomar, skilsmässa, rusmedel, våld) upplevde att de inte hade fått det. Cirka 14–21 procent av de studerande hade också blivit utan stöd och hjälp med bekymmer med anknytning till kamratförhållanden, såsom ensamhet och mobbning.

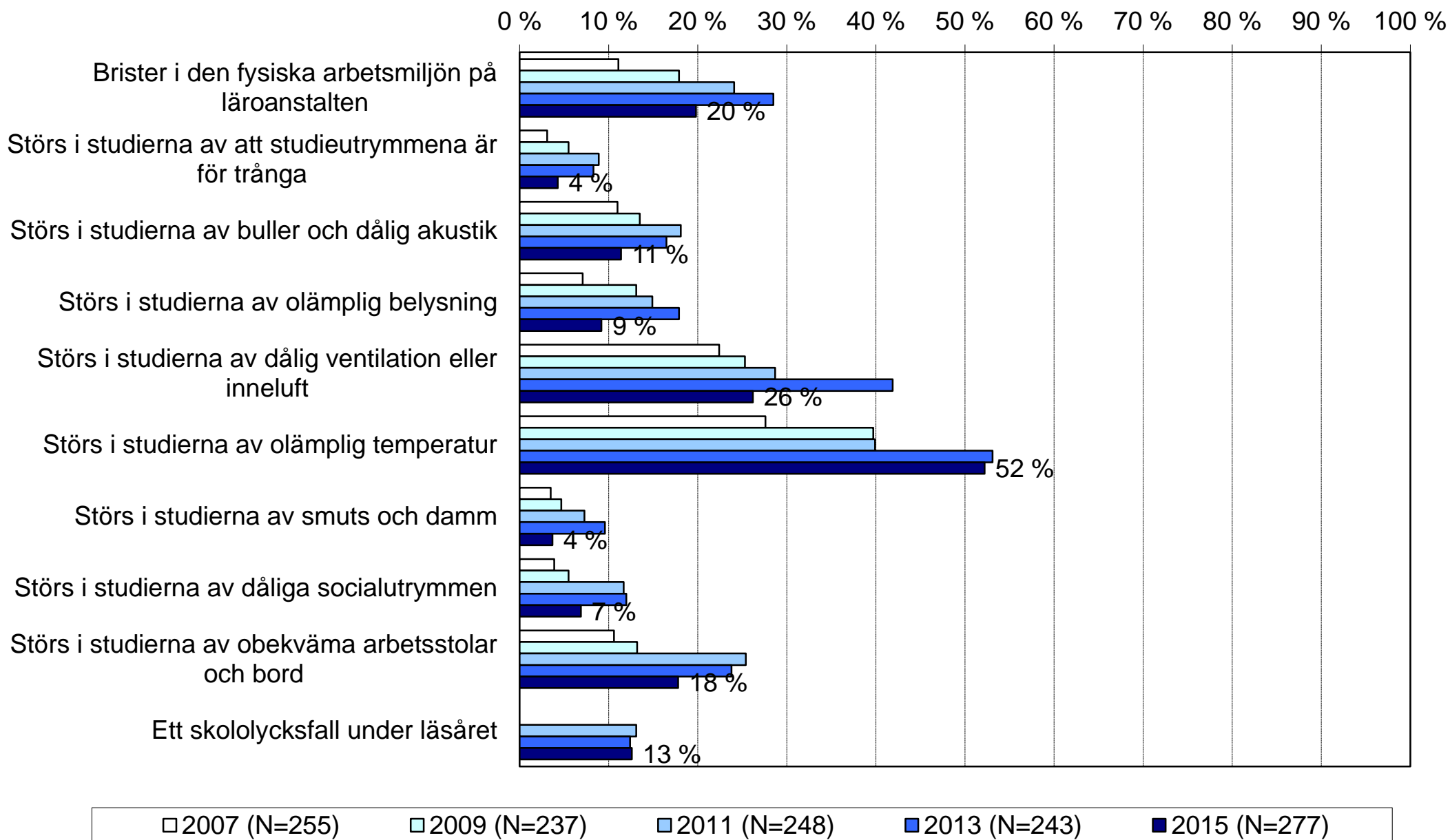
TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

KOULUTERVEYSKYSELY

http://www.thl.fi/sv_SE/web/sv/statistik/undersokningar/halsa_i_skolan

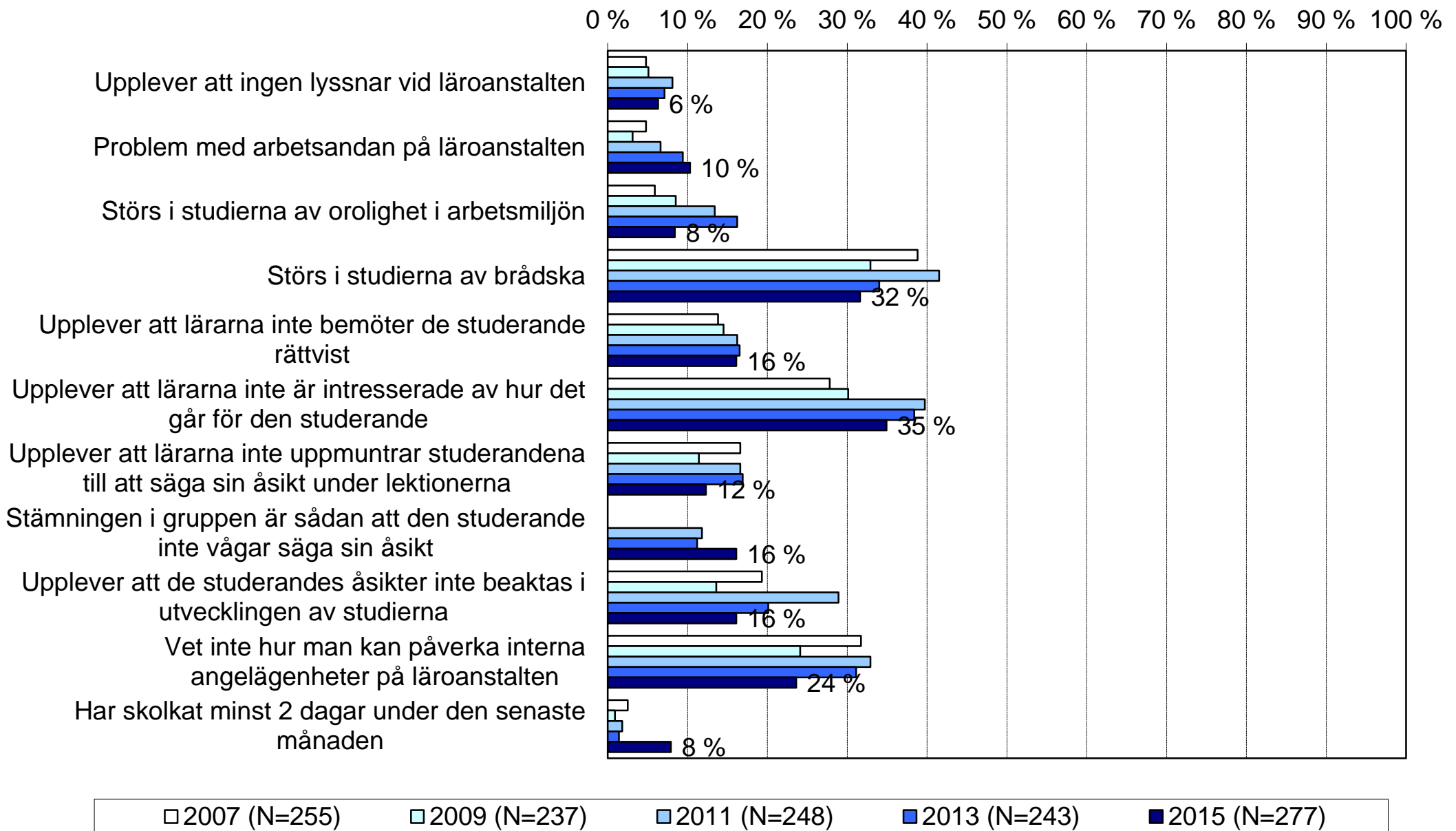
FYSISK ARBETSMILJÖ

Ålands lyceum

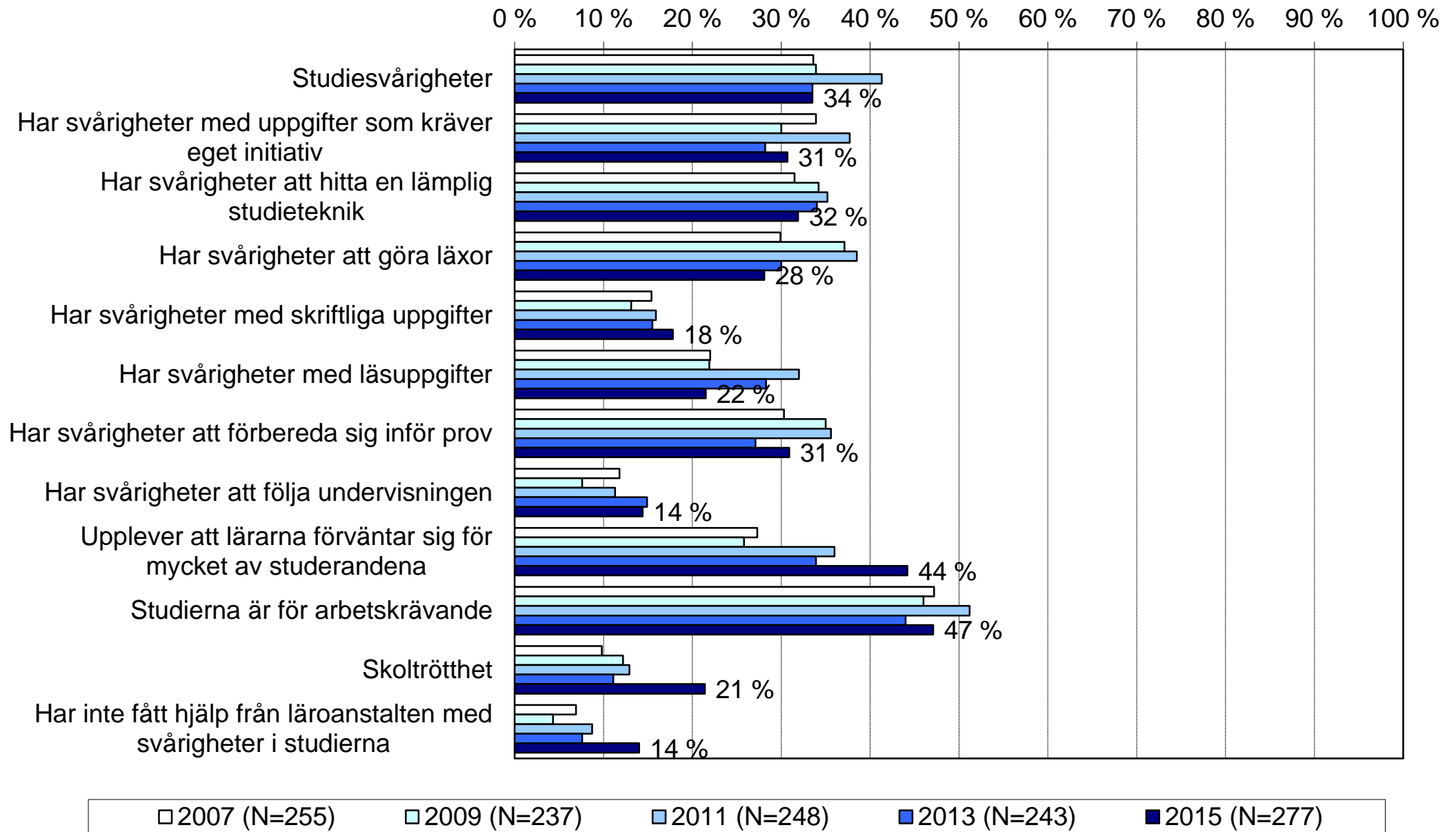
ARBETSANDA OCH DELAKTIGHET

Ålands lyceum

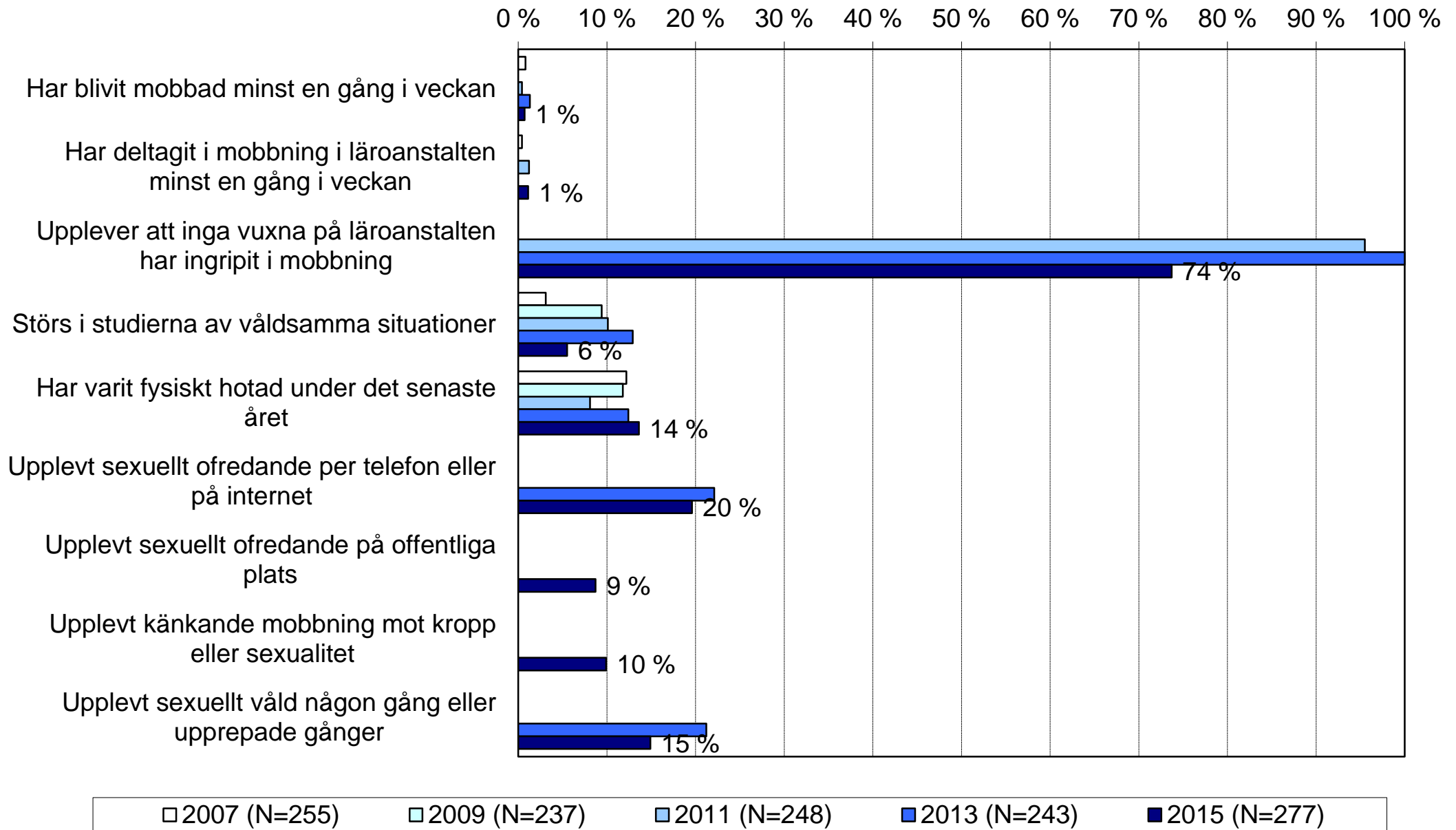
STUDIEARBETETS BELASTNINGSGRAD

Ålands lyceum

MOBBNING OCH TRAKASSERIER

Ålands lyceum

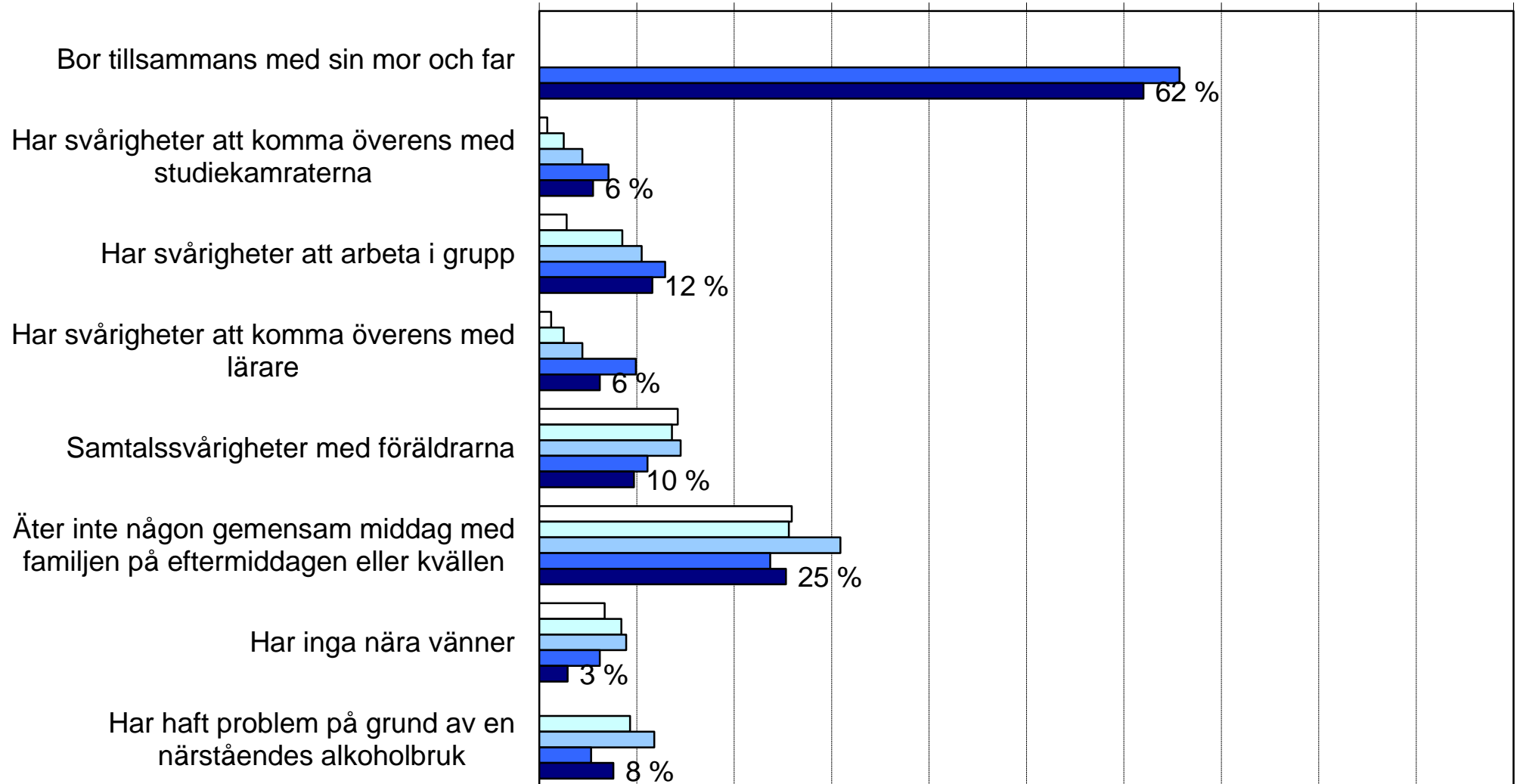

SOCIALA RELATIONER

Ålands lyceum

0 % 10 % 20 % 30 % 40 % 50 % 60 % 70 % 80 % 90 % 100 %

□ 2007 (N=255)

□ 2009 (N=237)

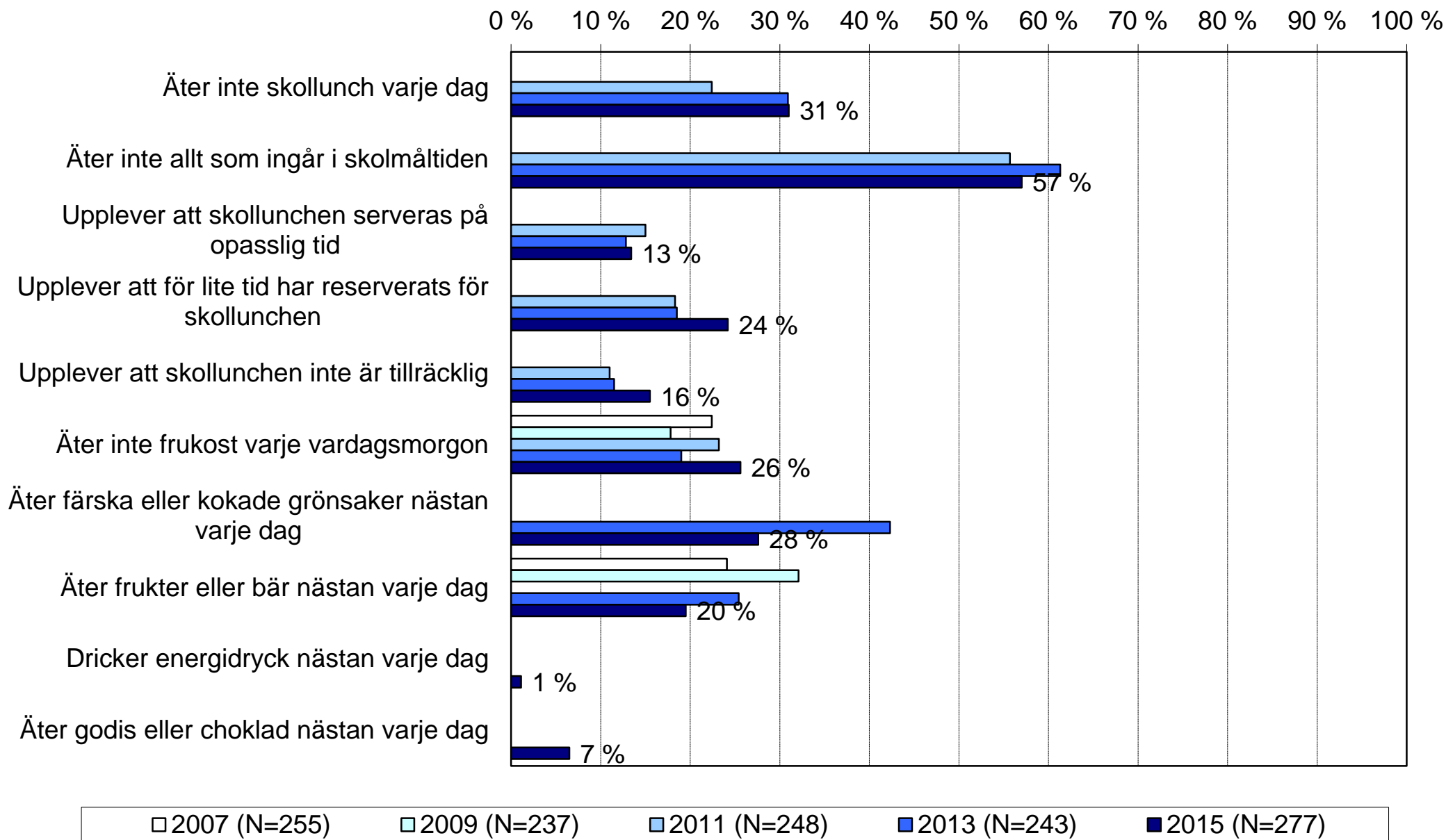
□ 2011 (N=248)

□ 2013 (N=243)

■ 2015 (N=277)

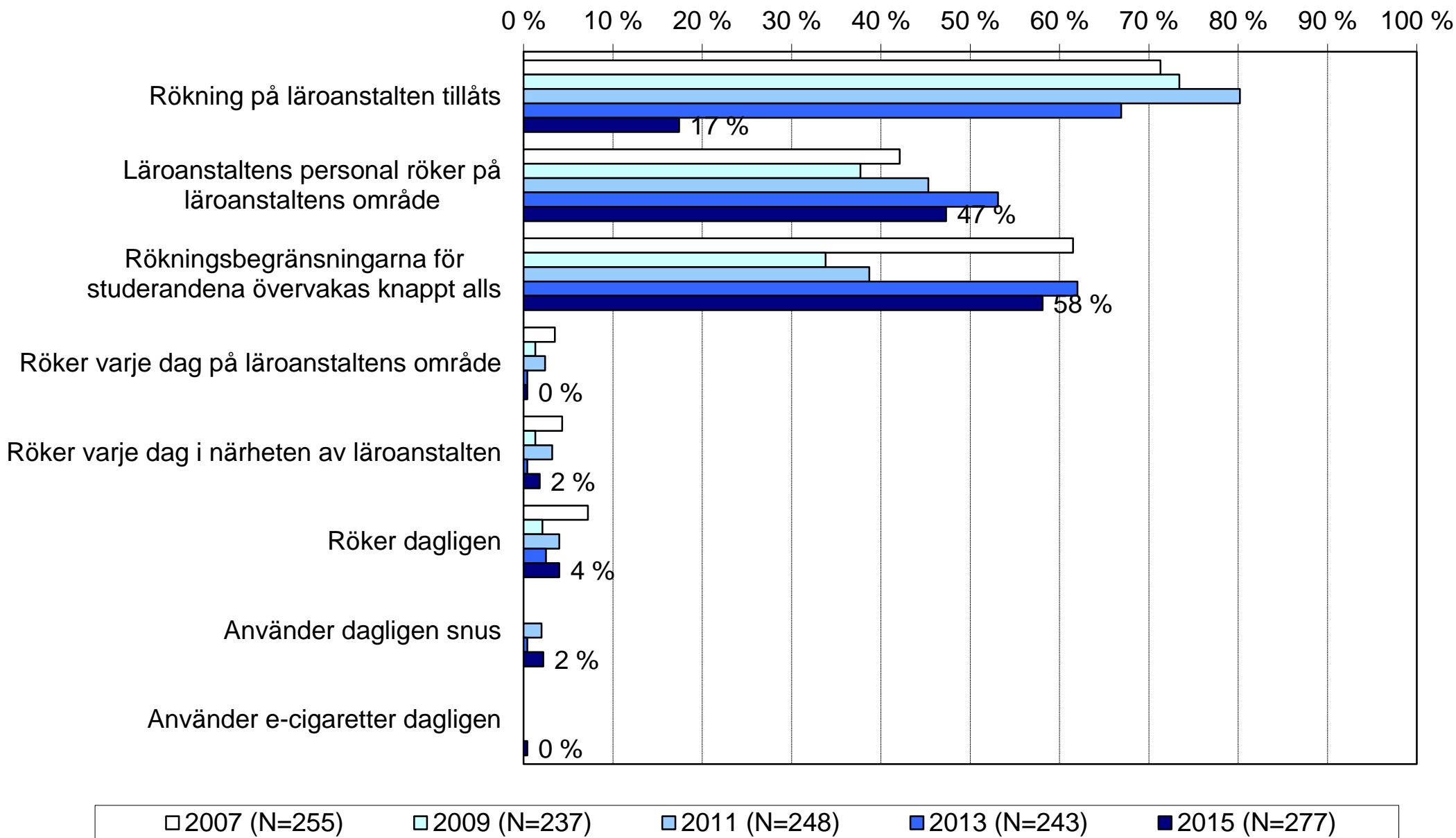
MÅLTIDER

Ålands lyceum

RÖKNING

Ålands lyceum

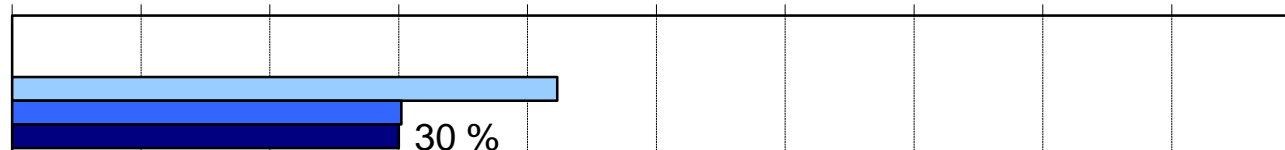

HÄLSOVANOR

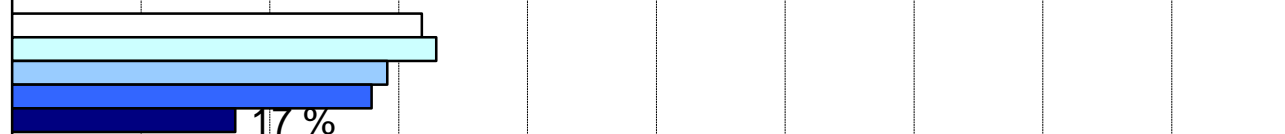
Ålands lyceum

0 % 10 % 20 % 30 % 40 % 50 % 60 % 70 % 80 % 90 % 100 %

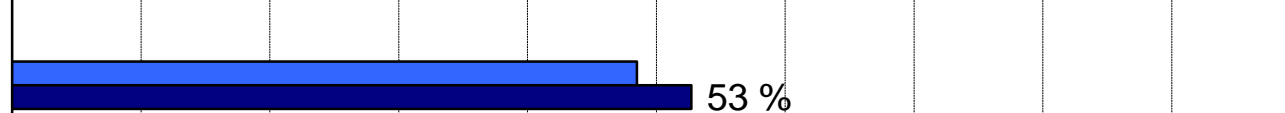
Tandborstning mindre än två gånger per dag

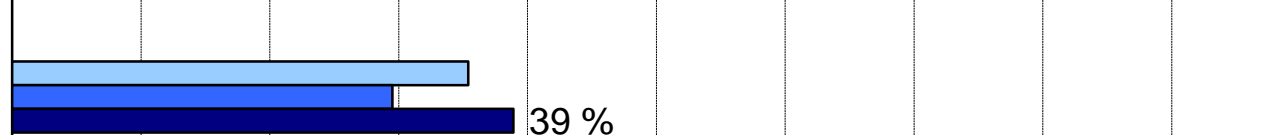
Motionerar så att pulsen höjs på fritiden högst 1 h i veckan

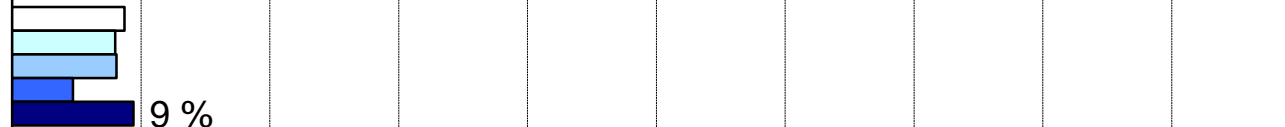
Sover vardagar mindre än 8 timmar

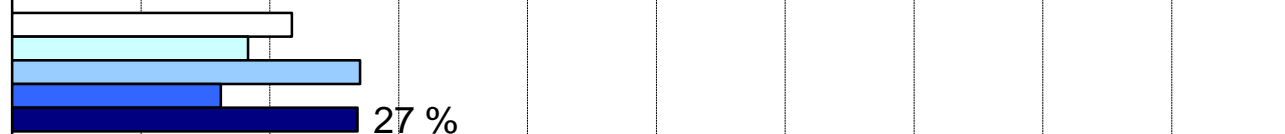
Har problem med dygnsrytmen på grund av internet

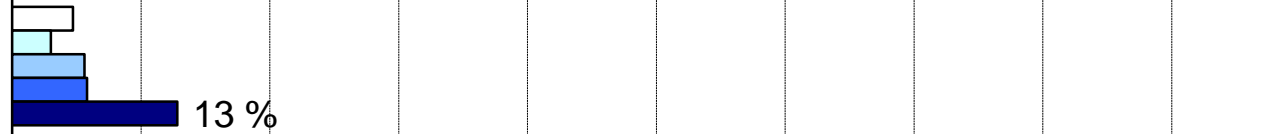
Dricker alkohol varje vecka

Ordentligt berusad minst en gång i månaden

Prövat minst en gång på olagliga droger

□ 2007 (N=255)

□ 2009 (N=237)

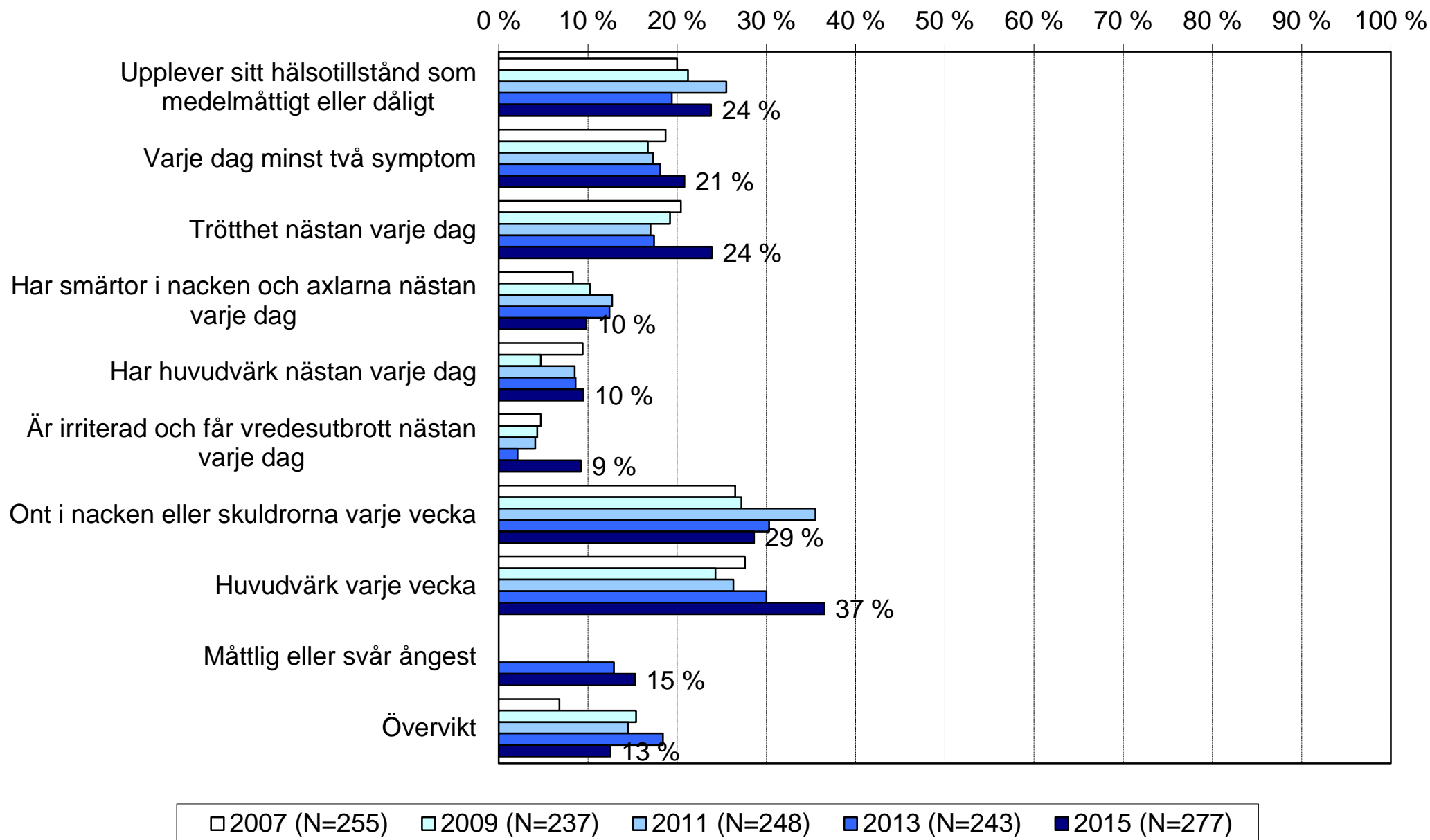
□ 2011 (N=248)

■ 2013 (N=243)

■ 2015 (N=277)

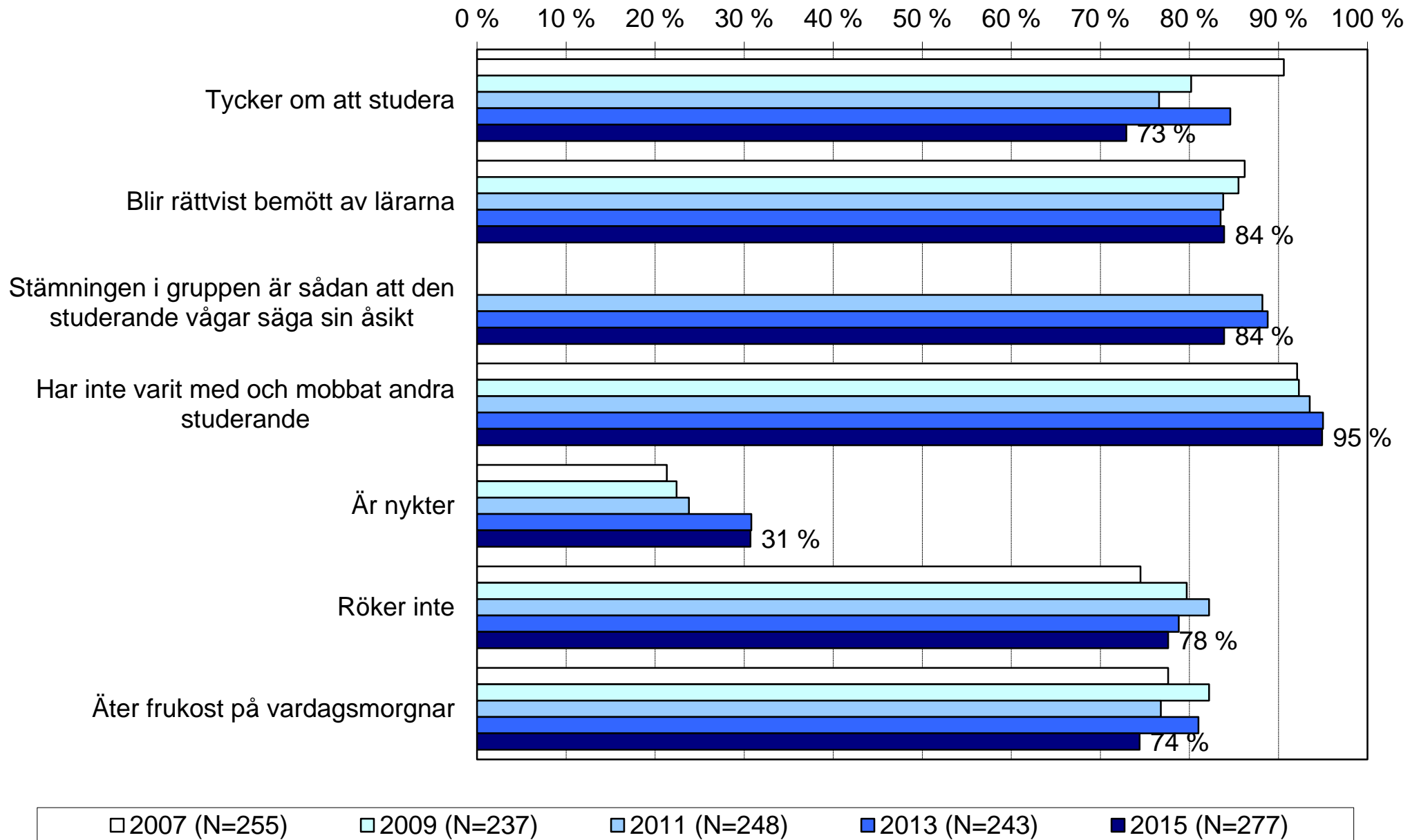
UPPLEVD HÄLSA

Ålands lyceum

POSITIVT FRAMSTÄLLDA INDIKATORER

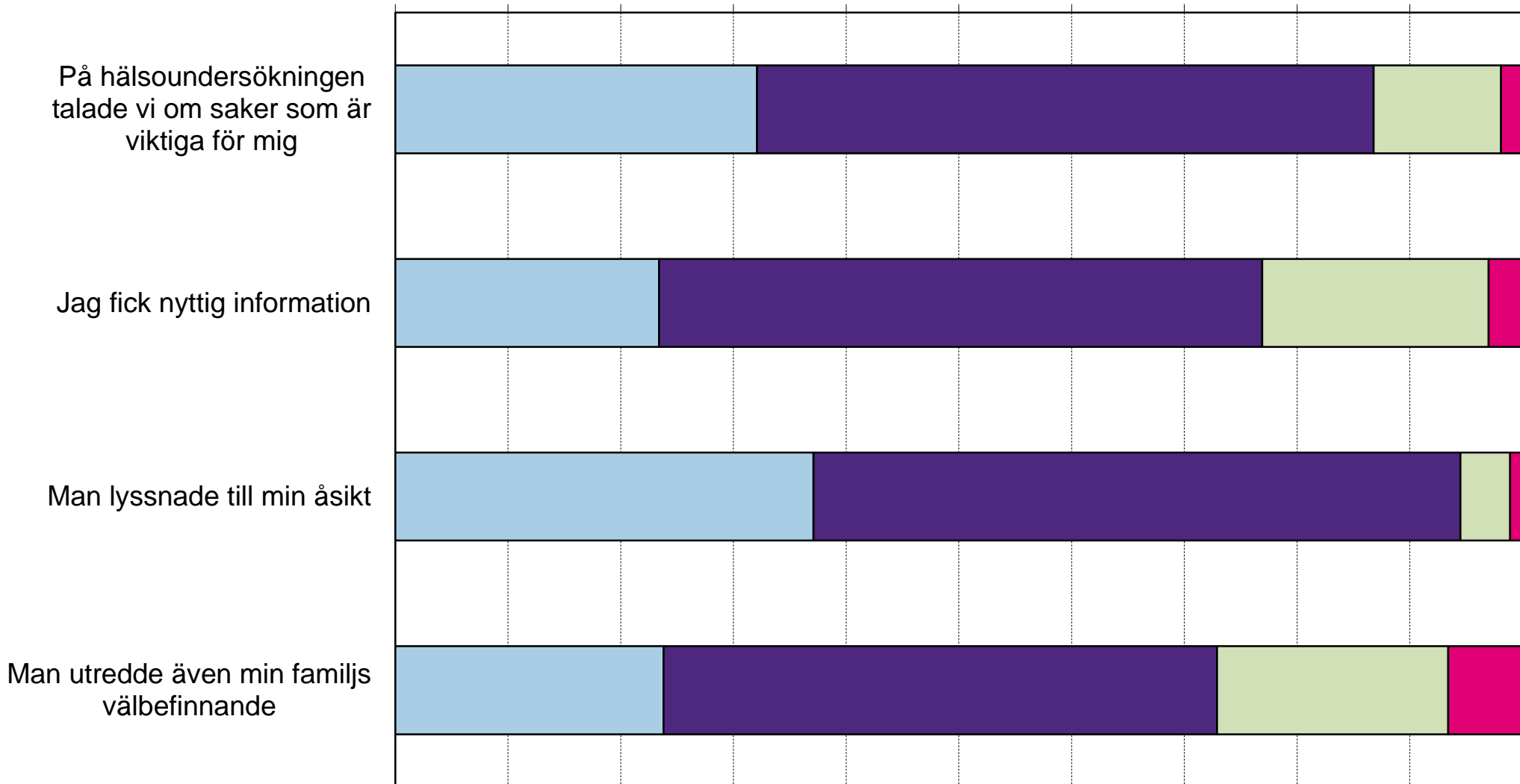
Ålands lyceum

ERFARENHET AV HÄLSOUNDERSTÖTTNING

Ålands lyceum, 2015

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

■ Helt av samma åsikt

■ Av samma åsikt

■ Av annan åsikt

■ Helt av annan åsikt

ERFARENHET AV KOMMA TILL MOTTAGNING

Ålands lyceum, 2015

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Hos hälsovårdaren (annat än
hälsundersökning)

Hos läkaren (annat än
hälsundersökning)

Hos kuratorn

Hos psykologen

Mycket lätt Ganska lätt Ganska svårt Mycket svårt Har inte försökt komma

Första och andra årets studerande i gymnasiet**Ålands lyceum**

		2007 (N=255)	2009 (N=237)	2011 (N=248)	2013 (N=243)	2015 (N=277)
FYSISK ARBETSMILJO	Brister i den fysiska arbetsmiljön på läroanstalten	11 %	18 %	24 %	29 %	20 %
	Störs i studierna av att studieutrymmena är för trånga	3 %	6 %	9 %	8 %	4 %
	Störs i studierna av buller och dålig akustik	11 %	14 %	18 %	17 %	11 %
	Störs i studierna av olämplig belysning	7 %	13 %	15 %	18 %	9 %
	Störs i studierna av dålig ventilation eller inneluft	22 %	25 %	29 %	42 %	26 %
	Störs i studierna av olämplig temperatur	28 %	40 %	40 %	53 %	52 %
	Störs i studierna av smuts och damm	4 %	5 %	7 %	10 %	4 %
	Störs i studierna av dåliga socialutrymmen	4 %	6 %	12 %	12 %	7 %
	Störs i studierna av obekväma arbetsstolar och bord	11 %	13 %	25 %	24 %	18 %
Ett skololycksfall under läsåret	-	-	13 %	12 %	13 %	
ARBETSANDA OCH DELAKTIGHET	Upplever att ingen lyssnar vid läroanstalten	5 %	5 %	8 %	7 %	6 %
	Problem med arbetsandan på läroanstalten	5 %	3 %	7 %	9 %	10 %
	Störs i studierna av orolighet i arbetsmiljön	6 %	9 %	13 %	16 %	8 %
	Störs i studierna av brådska	39 %	33 %	42 %	34 %	32 %
	Upplever att lärarna inte bemöter de studerande rättvist	14 %	15 %	16 %	17 %	16 %
	Upplever att lärarna inte är intresserade av hur det går för den studerande	28 %	30 %	40 %	38 %	35 %
	Upplever att lärarna inte uppmuntrar studerandena till att säga sin åsikt under lektionerna	17 %	11 %	17 %	17 %	12 %
	Stämningen i gruppen är sådan att den studerande inte vågar säga sin åsikt	-	-	12 %	11 %	16 %
	Upplever att de studerandes åsikter inte beaktas i utvecklingen av studierna	19 %	14 %	29 %	20 %	16 %
	Vet inte hur man kan påverka interna angelägenheter på läroanstalten	32 %	24 %	33 %	31 %	24 %
	Har skolkat minst 2 dagar under den senaste månaden	3 %	1 %	2 %	1 %	8 %
STUDIEARBETETS BELASTNING	Studiesvårigheter	34 %	34 %	41 %	34 %	34 %
	Har svårigheter med uppgifter som kräver eget initiativ	34 %	30 %	38 %	28 %	31 %
	Har svårigheter att hitta en lämplig studieteknik	32 %	34 %	35 %	34 %	32 %
	Har svårigheter att göra läxor	30 %	37 %	39 %	30 %	28 %
	Har svårigheter med skriftliga uppgifter	15 %	13 %	16 %	16 %	18 %
	Har svårigheter med läsuppgifter	22 %	22 %	32 %	28 %	22 %
	Har svårigheter att förbereda sig inför prov	30 %	35 %	36 %	27 %	31 %
	Har svårigheter att följa undervisningen	12 %	8 %	11 %	15 %	14 %
	Upplever att lärarna förväntar sig för mycket av studerandena	27 %	26 %	36 %	34 %	44 %
	Studierna är för arbetskrävande	47 %	46 %	51 %	44 %	47 %
	Skoltrötthet	10 %	12 %	13 %	11 %	21 %
Har inte fått hjälp från läroanstalten med svårigheter i studierna	7 %	4 %	9 %	8 %	14 %	

		2007 (N=255)	2009 (N=237)	2011 (N=248)	2013 (N=243)	2015 (N=277)
MOBBNING OCH TRAKASSERIE	Har blivit mobbad minst en gång i veckan	1 %	0 %	0 %	1 %	1 %
	Har deltagit i mobbning i läroanstalten minst en gång i veckan	0 %	0 %	1 %	0 %	1 %
	Upplever att inga vuxna på läroanstalten har ingripit i mobbning	-	-	96 %	100 %	74 %
	Störs i studierna av våldsamma situationer	3 %	9 %	10 %	13 %	6 %
	Har varit fysiskt hotad under det senaste året	12 %	12 %	8 %	12 %	14 %
	Upplevt sexuellt ofredande per telefon eller på internet	-	-	-	22 %	20 %
	Upplevt sexuellt ofredande på offentliga plats	-	-	-	-	9 %
	Upplevt känkande mobbning mot kropp eller sexualitet	-	-	-	-	10 %
	Upplevt sexuellt våld någon gång eller upprepade gånger	-	-	-	21 %	15 %
SOCIALA RELATIONER	Bor tillsammans med sin mor och far	-	-	-	66 %	62 %
	Har svårigheter att komma överens med studiekamraterna	1 %	3 %	4 %	7 %	6 %
	Har svårigheter att arbeta i grupp	3 %	9 %	11 %	13 %	12 %
	Har svårigheter att komma överens med lärare	1 %	3 %	4 %	10 %	6 %
	Samtalssvårigheter med föräldrarna	14 %	14 %	15 %	11 %	10 %
	Åter inte någon gemensam middag med familjen på eftermiddagen eller kvällen	26 %	26 %	31 %	24 %	25 %
	Har inga nära vänner	7 %	8 %	9 %	6 %	3 %
Har haft problem på grund av en närståendes alkoholbruk	-	9 %	12 %	5 %	8 %	
MÅLTIDER	Åter inte skollunch varje dag	-	-	22 %	31 %	31 %
	Åter inte allt som ingår i skolmåltiden	-	-	56 %	61 %	57 %
	Upplever att skollunchen serveras på opasslig tid	-	-	15 %	13 %	13 %
	Upplever att för lite tid har reserverats för skollunchen	-	-	18 %	19 %	24 %
	Upplever att skollunchen inte är tillräcklig	-	-	11 %	12 %	16 %
	Åter inte frukost varje vardagsmorgon	22 %	18 %	23 %	19 %	26 %
	Åter färska eller kokade grönsaker nästan varje dag	-	-	-	42 %	28 %
	Åter frukter eller bär nästan varje dag	24 %	32 %	-	25 %	20 %
	Dricker energidryck nästan varje dag	-	-	-	-	1 %
Åter godis eller choklad nästan varje dag	-	-	-	-	7 %	
ROKNING	Rökning på läroanstalten tillåts	71 %	73 %	80 %	67 %	17 %
	Läroanstaltens personal röker på läroanstaltens område	42 %	38 %	45 %	53 %	47 %
	Rökningsbegränsningarna för studerandena övervakas knappt alls	62 %	34 %	39 %	62 %	58 %
	Röker varje dag på läroanstaltens område	4 %	1 %	2 %	0 %	0 %
	Röker varje dag i närheten av läroanstalten	4 %	1 %	3 %	0 %	2 %
	Röker dagligen	7 %	2 %	4 %	3 %	4 %
	Använder dagligen snus	-	-	2 %	0 %	2 %
	Använder e-cigarett dagligen	-	-	-	-	0 %
HALSOVANOR	Tandborstning mindre än två gånger per dag	-	-	42 %	30 %	30 %
	Motionerar så att pulsen höjs på fritiden högst 1 h i veckan	32 %	33 %	29 %	28 %	17 %
	Sover vardagar mindre än 8 timmar	-	-	-	49 %	53 %
	Har problem med dygnsrytmen på grund av internet	-	-	35 %	30 %	39 %
	Dricker alkohol varje vecka	9 %	8 %	8 %	5 %	9 %
	Ordentligt berusad minst en gång i månaden	22 %	18 %	27 %	16 %	27 %
	Prövat minst en gång på olagliga droger	5 %	3 %	6 %	6 %	13 %

		2007 (N=255)	2009 (N=237)	2011 (N=248)	2013 (N=243)	2015 (N=277)
UPPLEVD HALSA	Upplever sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt	20 %	21 %	26 %	19 %	24 %
	Varje dag minst två symptom	19 %	17 %	17 %	18 %	21 %
	Trötthet nästan varje dag	20 %	19 %	17 %	17 %	24 %
	Har smärtor i nacken och axlarna nästan varje dag	8 %	10 %	13 %	12 %	10 %
	Har huvudvärk nästan varje dag	9 %	5 %	9 %	9 %	10 %
	Är irriterad och får vredesutbrott nästan varje dag	5 %	4 %	4 %	2 %	9 %
	Ont i nacken eller skulderna varje vecka	27 %	27 %	36 %	30 %	29 %
	Huvudvärk varje vecka	28 %	24 %	26 %	30 %	37 %
	Måttlig eller svår ångest	-	-	-	13 %	15 %
	Övervikt	7 %	15 %	15 %	18 %	13 %
POSITIVT FRAMSTALLDA INDIK	Tycker om att studera	91 %	80 %	77 %	85 %	73 %
	Blir rättvist bemött av lärarna	86 %	86 %	84 %	84 %	84 %
	Stämningen i gruppen är sådan att den studerande vågar säga sin åsikt	-	-	88 %	89 %	84 %
	Har inte varit med och mobbat andra studerande	92 %	92 %	94 %	95 %	95 %
	Är nykter	21 %	22 %	24 %	31 %	31 %
	Röker inte	75 %	80 %	82 %	79 %	78 %
	Äter frukost på vardagsmorgnar	78 %	82 %	77 %	81 %	74 %

THL: Enkäten Hälsa i skolan

**Första och andra årets studerande i gymnasiet
Ålands lyceum, 2015**

ERFARENHET AV HÄLSOUNDERSÖKNING

	Helt av samma åsikt	Av samma åsikt	Av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Totalt
På hälsoundersökningen talade vi om saker som är viktiga	32%	55%	11%	2%	100%
Jag fick nyttig information	23%	54%	20%	3%	100%
Man lyssnade till min åsikt	37%	57%	4%	1%	100%
Man utredde även min familjs välbefinnande	24%	49%	21%	7%	100%

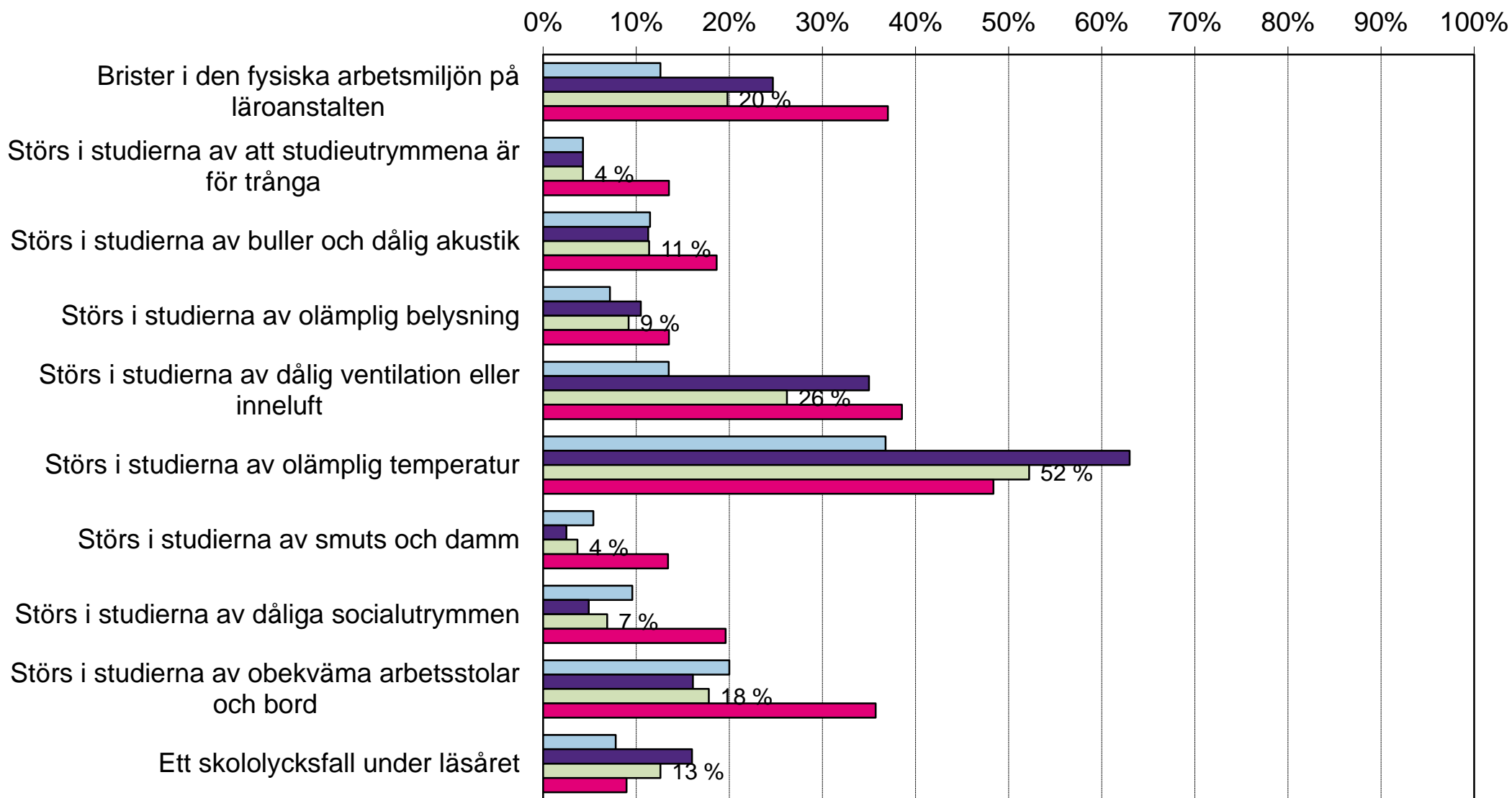
ERFARENHET AV KOMMA TILL MOTTAGNING

	Mycket lätt	Ganska lätt	Ganska svårt	Mycket svårt	Har inte försökt komma
Hos hälsovårdaren (annat än hälsoundersökning)	40%	22%	3%	0%	34%
Hos läkaren (annat än hälsoundersökning)	25%	21%	6%	2%	46%
Hos kuratorn	21%	14%	3%	1%	61%
Hos psykologen	21%	12%	3%	1%	62%

Total
100%
100%
100%
100%

FYSISK ARBETSMILJÖ

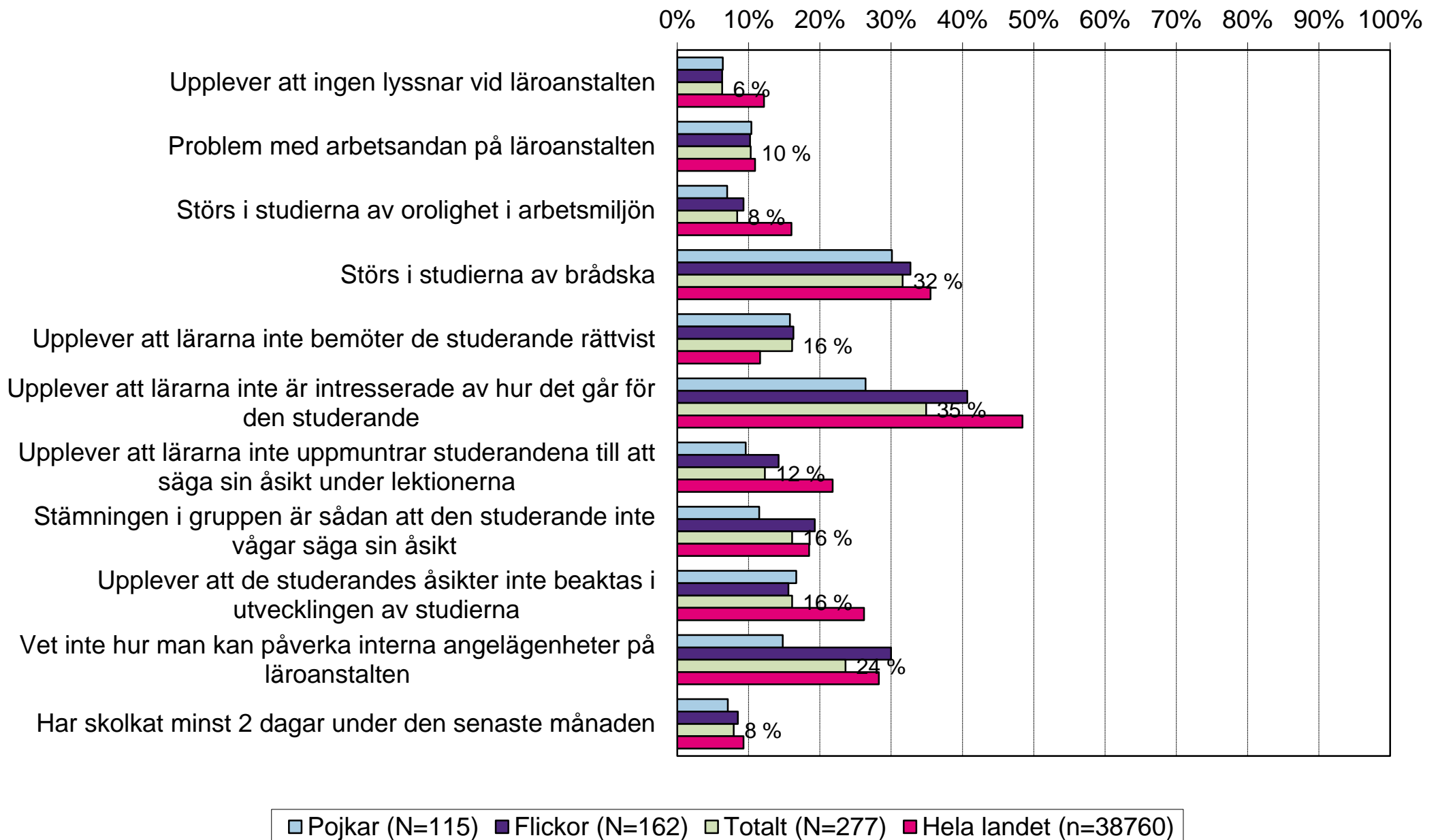
Ålands lyceum, 2015

■ Pojkar (N=115) ■ Flickor (N=162) ■ Totalt (N=277) ■ Hela landet (n=38760)

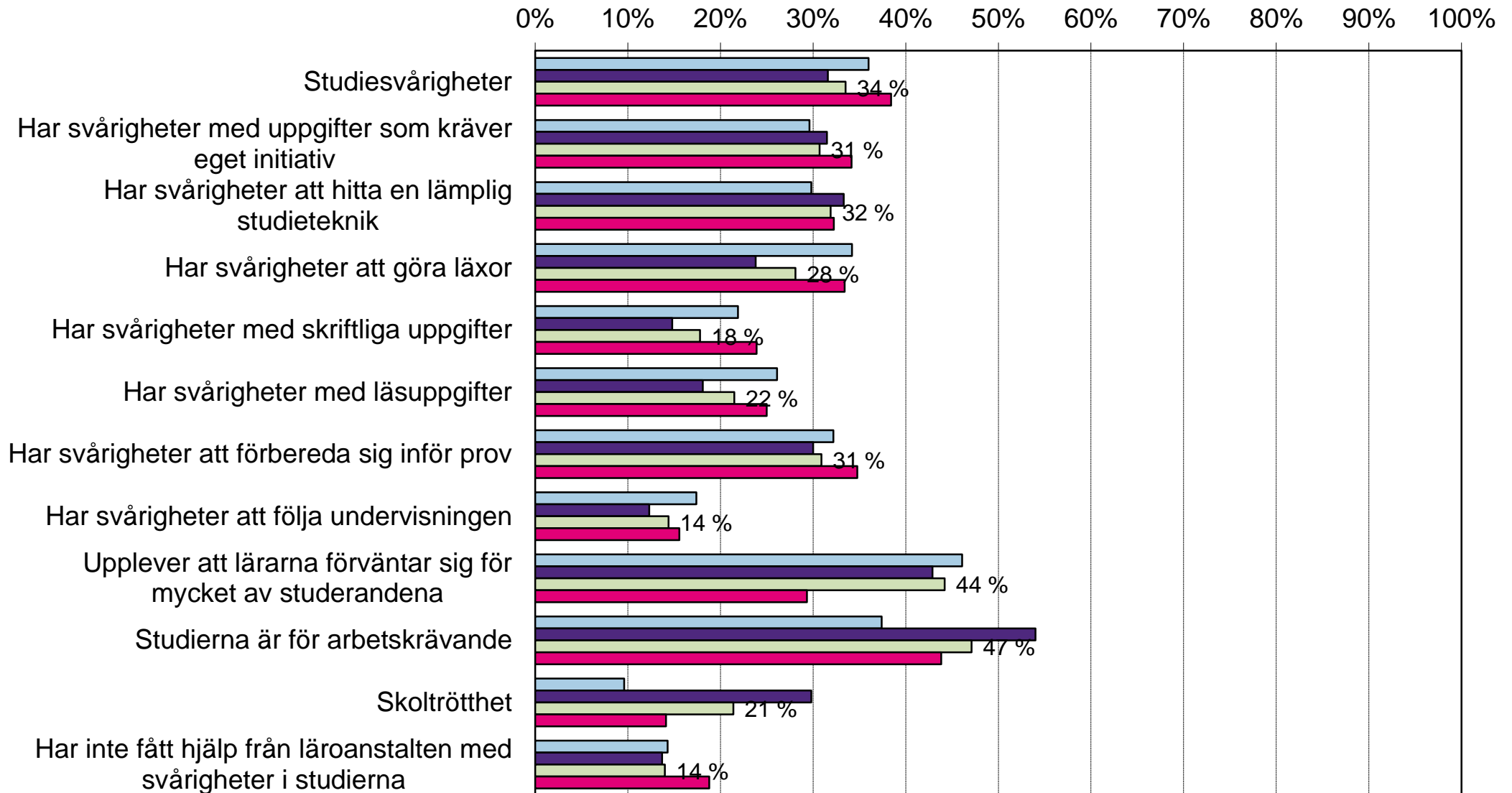
ARBETSANDA OCH DELAKTIGHET

Ålands lyceum, 2015

STUDIEARBETETS BELASTNINGSGRAD

Ålands lyceum, 2015

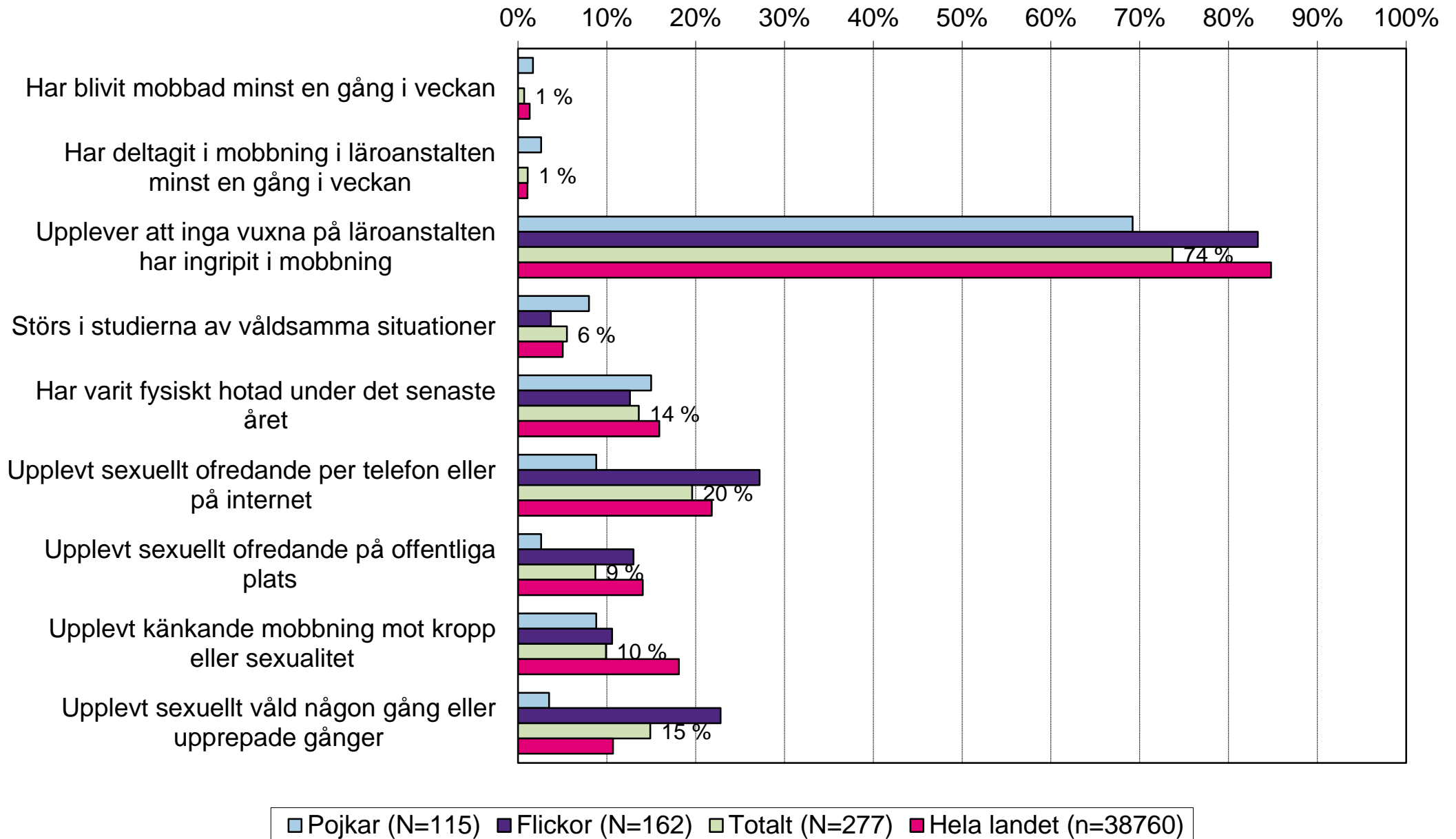

■ Pojkar (N=115) ■ Flickor (N=162) ■ Totalt (N=277) ■ Hela landet (n=38760)

MOBBNING OCH TRAKASSERIER

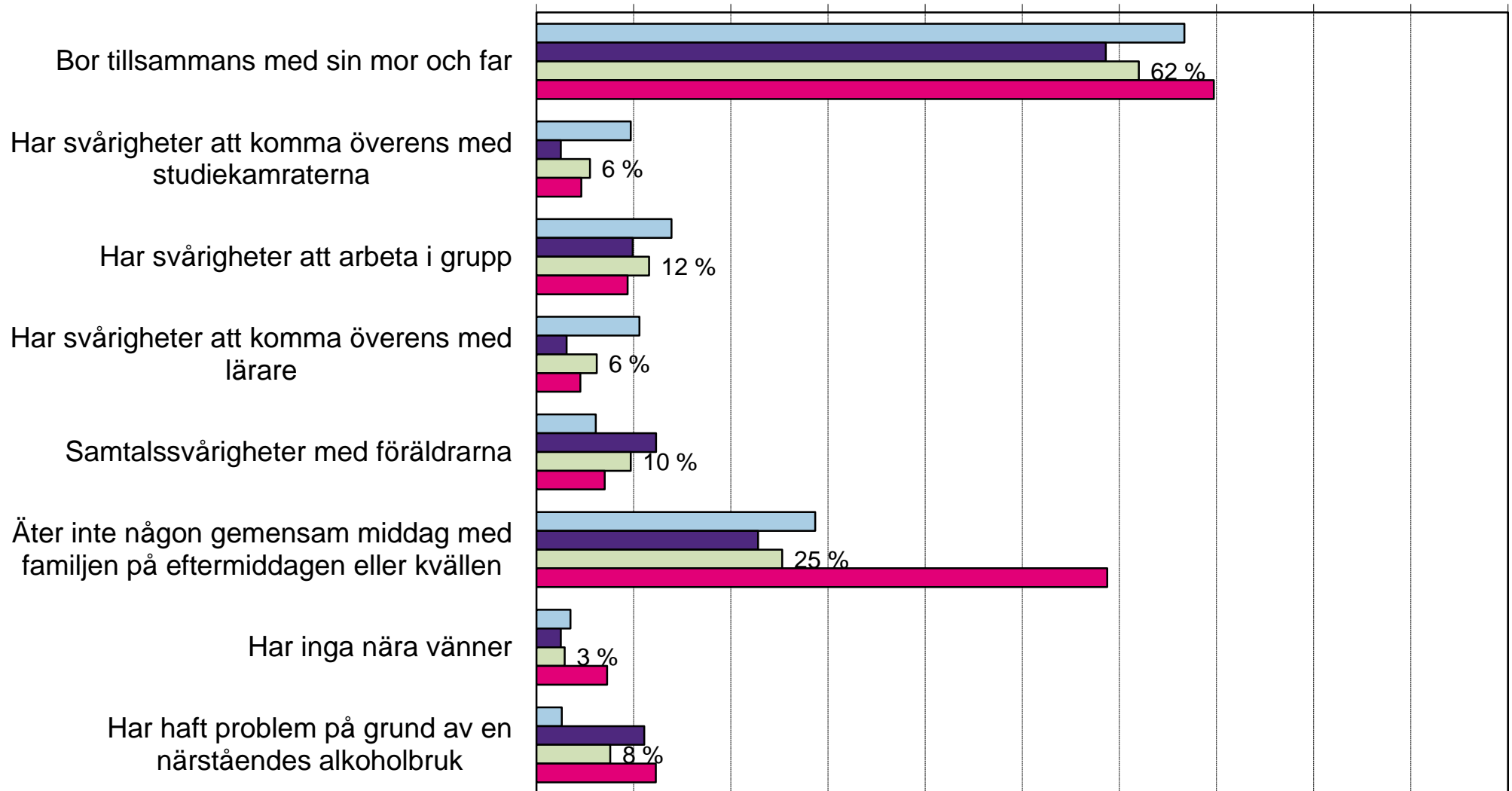
Ålands lyceum, 2015

SOCIALA RELATIONER

Ålands lyceum, 2015

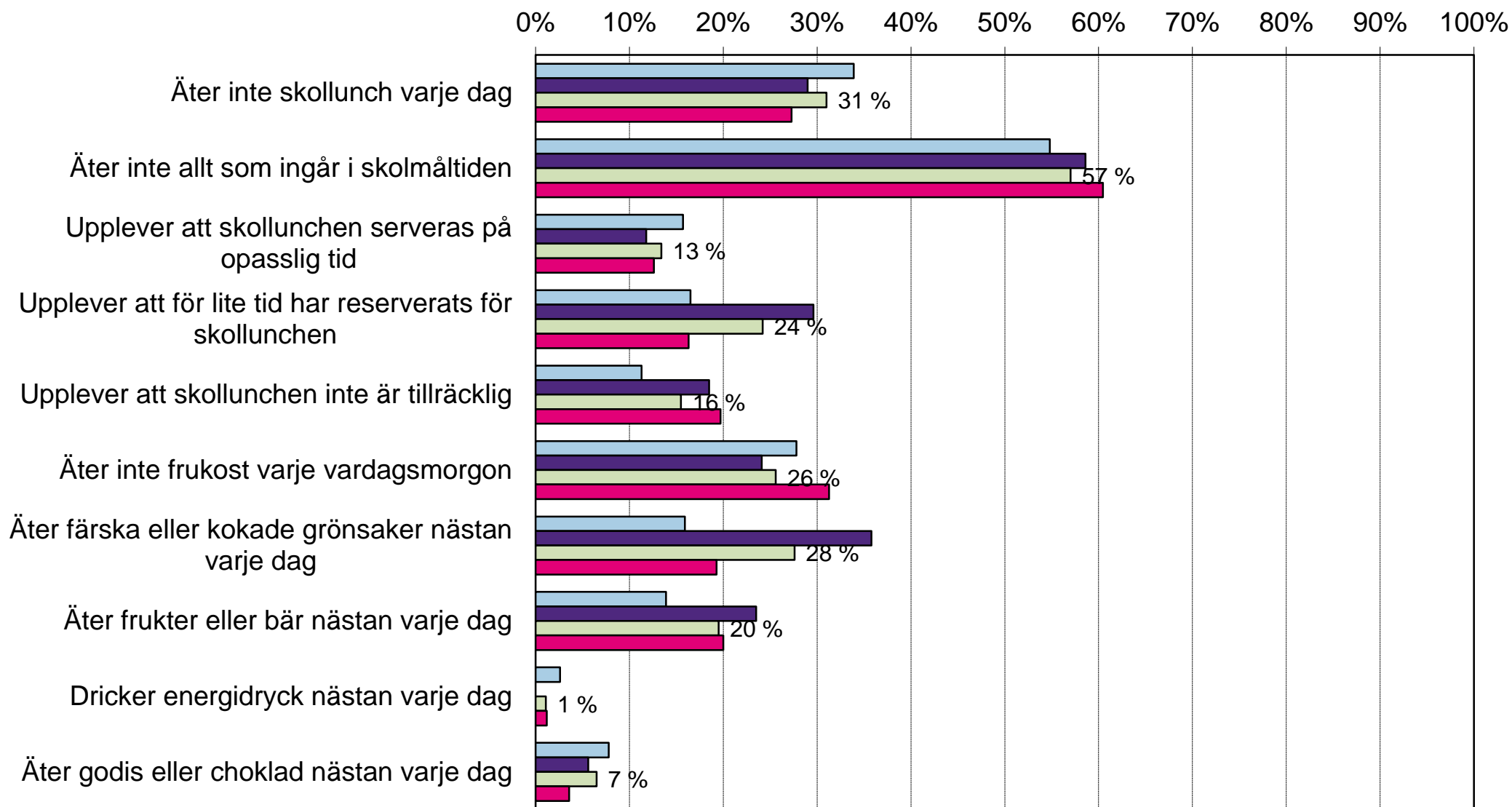
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

■ Pojkar (N=115) ■ Flickor (N=162) ■ Totalt (N=277) ■ Hela landet (n=38760)

MÅLTIDER

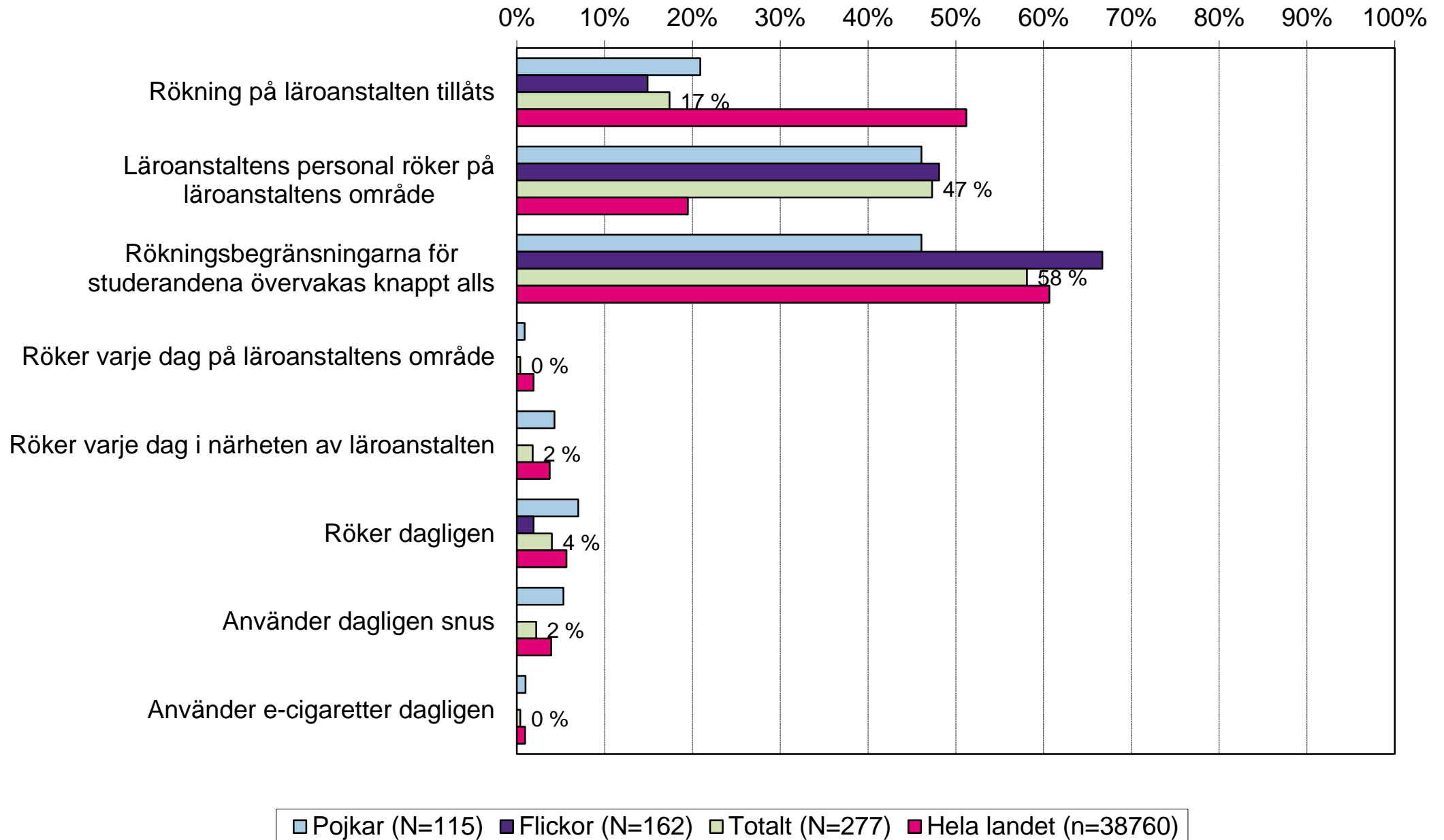
Ålands lyceum, 2015

■ Pojkar (N=115) ■ Flickor (N=162) ■ Totalt (N=277) ■ Hela landet (n=38760)

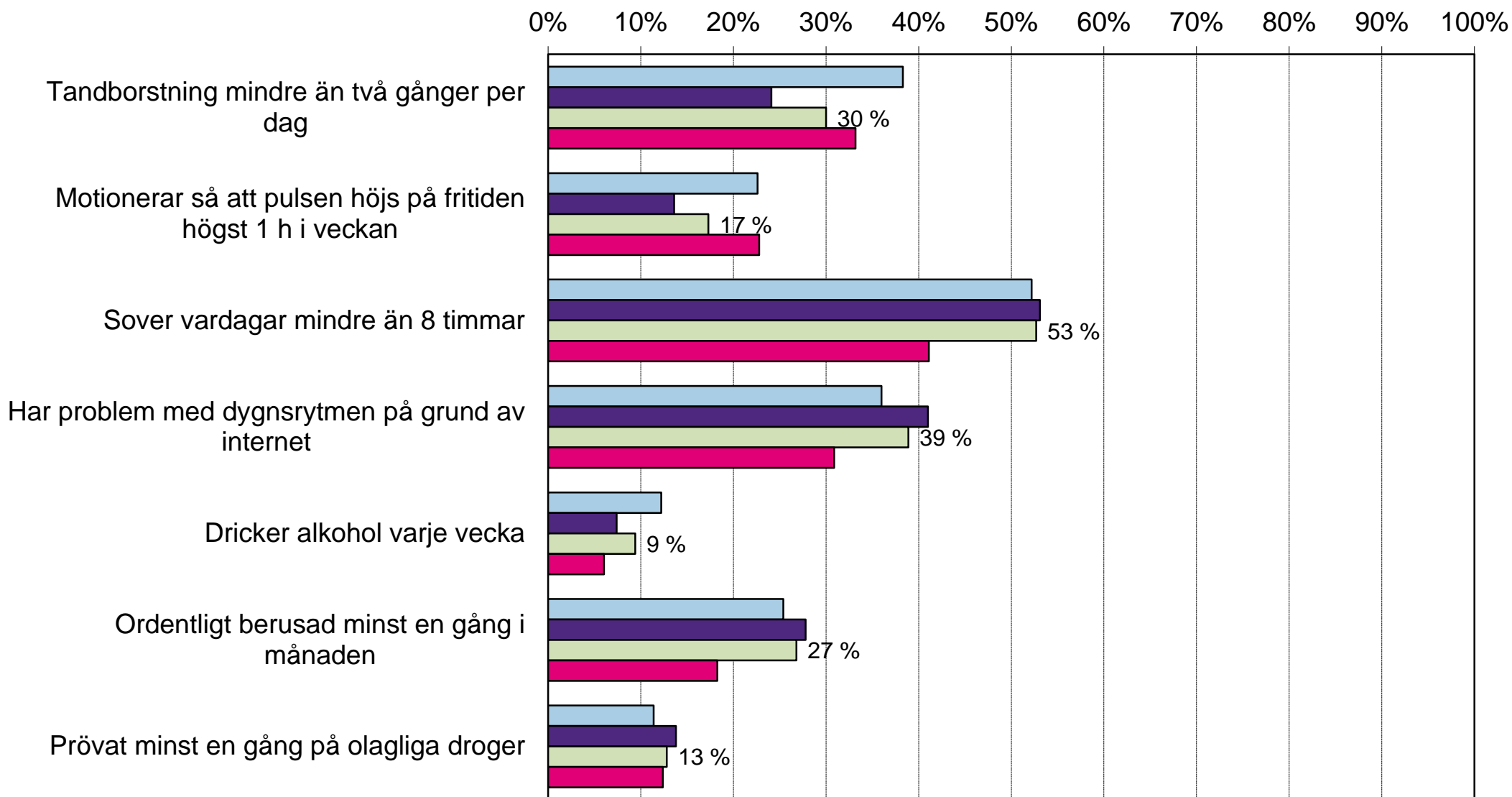
RÖKNING

Ålands lyceum, 2015

HÄLSOVANOR

Ålands lyceum, 2015

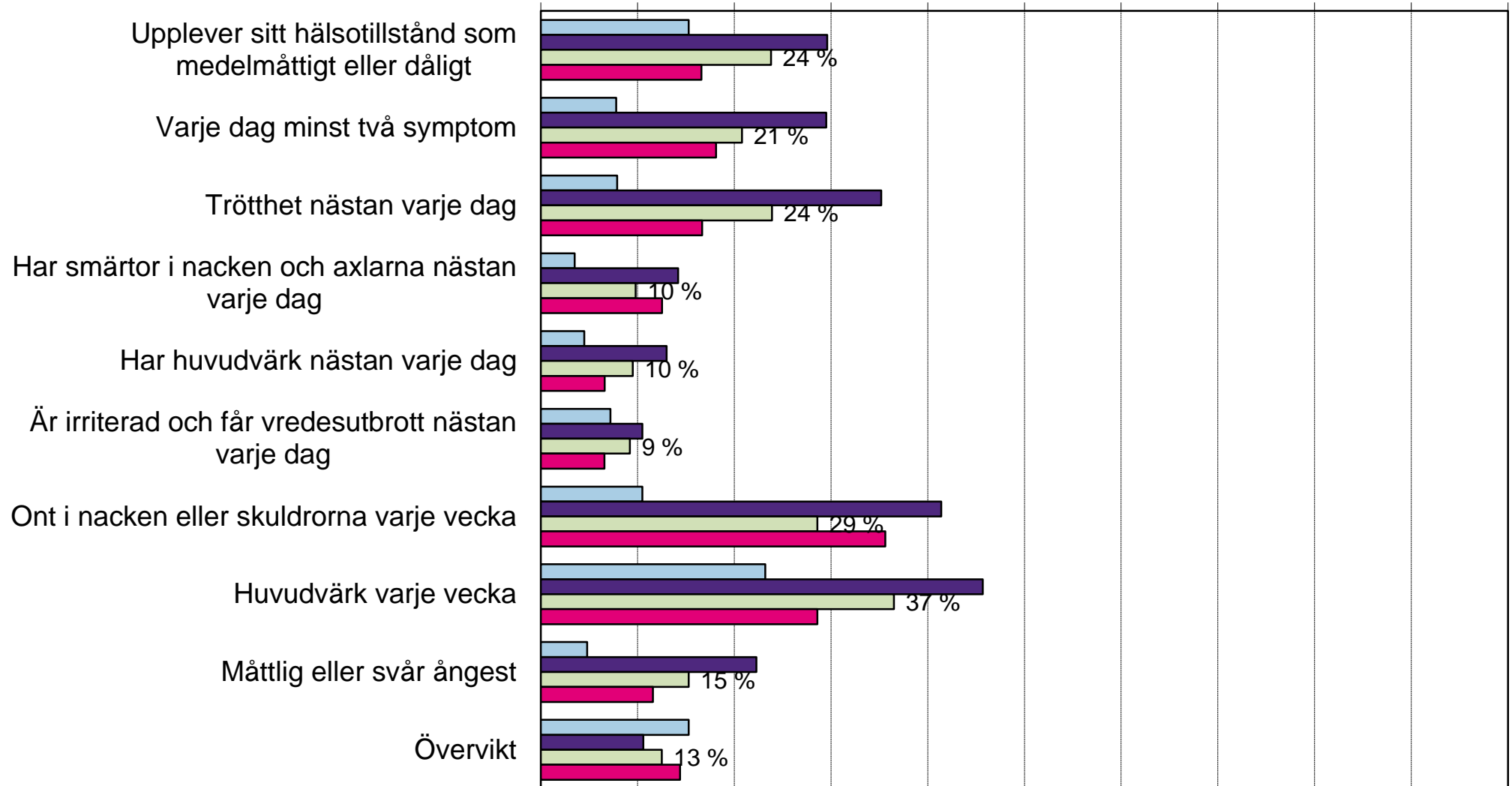

□ Pojkar (N=115) ■ Flickor (N=162) □ Totalt (N=277) ■ Hela landet (n=38760)

UPPLEVD HÄLSA

Ålands lyceum, 2015

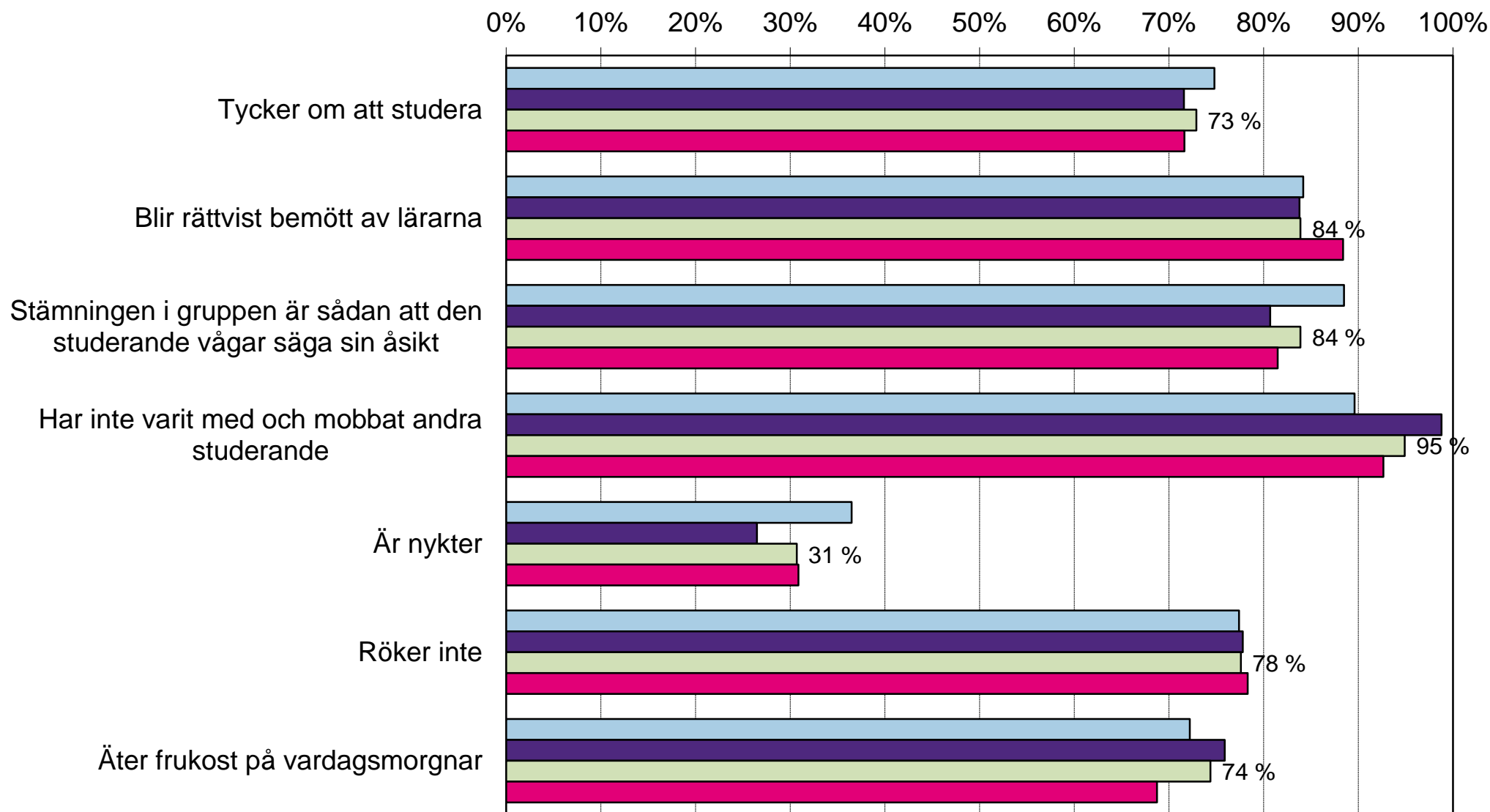
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

□ Pojkar (N=115) ■ Flickor (N=162) □ Totalt (N=277) ■ Hela landet (n=38760)

POSITIVT FRAMSTÄLLDA INDIKATORER

Ålands lyceum, 2015

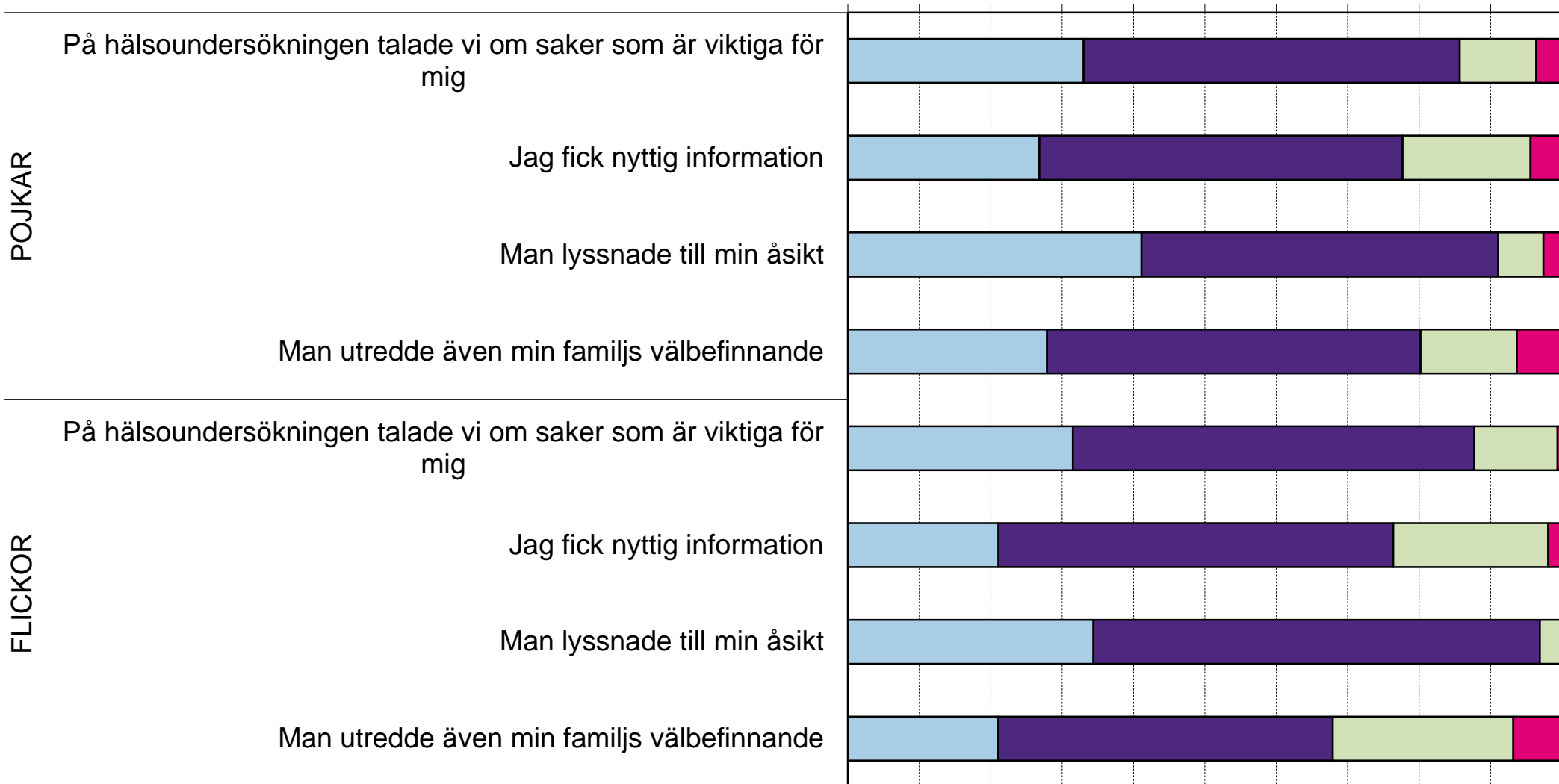

■ Pojkar (N=115) ■ Flickor (N=162) ■ Totalt (N=277) ■ Hela landet (n=38760)

ERFARENHET AV HÄLSOUNDERSÖKNING

Ålands lyceum, 2015

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

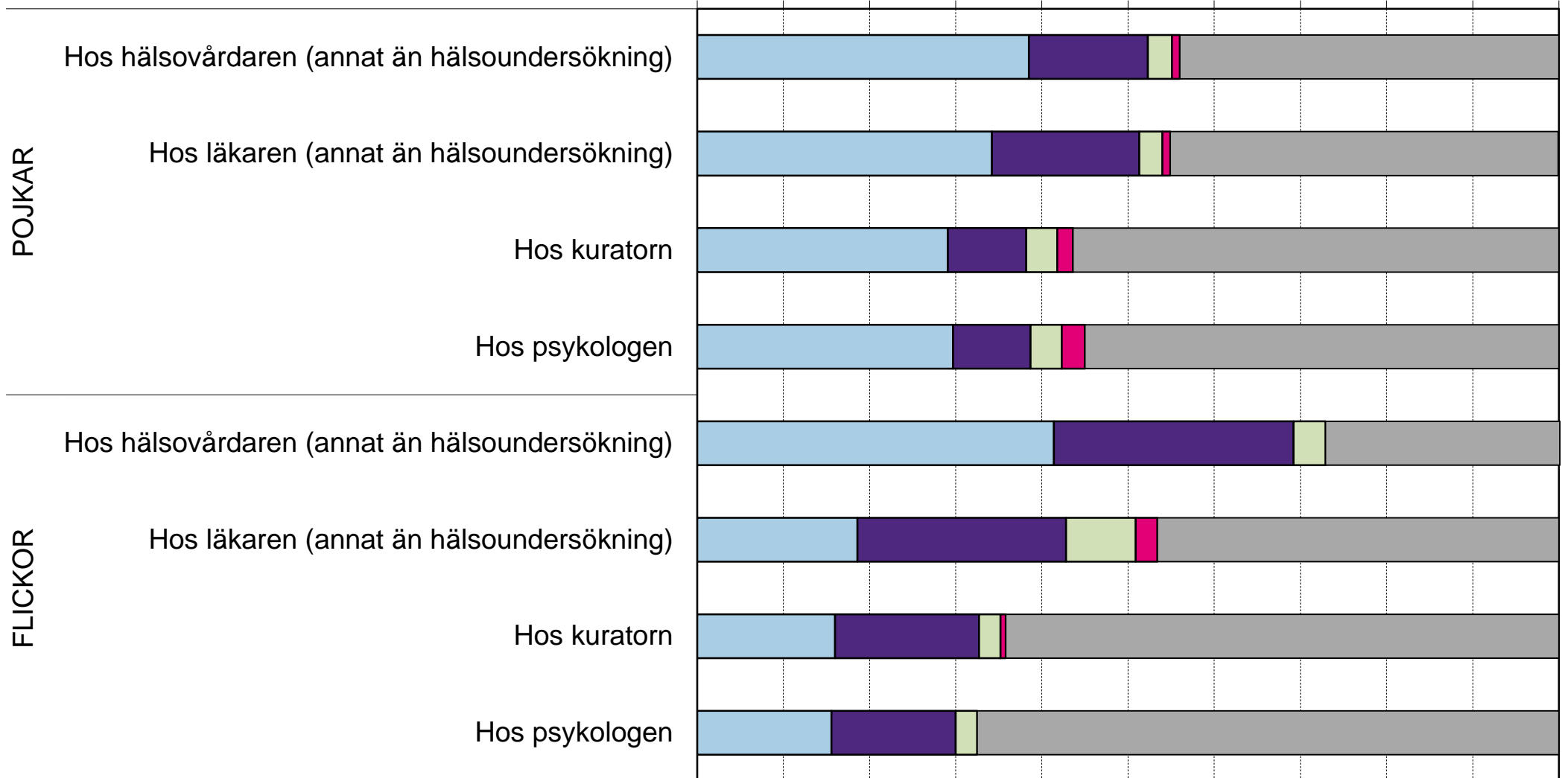
■ Helt av samma åsikt ■ Av samma åsikt ■ Av annan åsikt ■ Helt av annan åsikt

ERFARENHET AV KOMMA TILL MOTTAGNING

Ålands lyceum, 2015

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Mycket lätt

Ganska lätt

Ganska svårt

Mycket svårt

Har inte försökt komma

Första och andra årets studerande i gymnasiet

Ålands lyceum, 2015

		Pojkar (N=115)	Flickor (N=162)	Totalt (N=277)	Hela landet (n=38760)
FYSISK ARBETSMILJO	Brister i den fysiska arbetsmiljön på läroanstalten	13%	25%	20 %	37 %
	Störs i studierna av att studieutrymmena är för trånga	4%	4%	4 %	14 %
	Störs i studierna av buller och dålig akustik	12%	11%	11 %	19 %
	Störs i studierna av olämplig belysning	7%	11%	9 %	14 %
	Störs i studierna av dålig ventilation eller inneluft	14%	35%	26 %	39 %
	Störs i studierna av olämplig temperatur	37%	63%	52 %	48 %
	Störs i studierna av smuts och damm	5%	3%	4 %	13 %
	Störs i studierna av dåliga socialutrymmen	10%	5%	7 %	20 %
	Störs i studierna av obekväma arbetsstolar och bord	20%	16%	18 %	36 %
	Ett skololycksfall under läsåret	8%	16%	13 %	9 %
ARBETSANDA OCH DELAKTIGHET	Upplever att ingen lyssnar vid läroanstalten	6%	6%	6 %	12 %
	Problem med arbetsandan på läroanstalten	10%	10%	10 %	11 %
	Störs i studierna av orolighet i arbetsmiljön	7%	9%	8 %	16 %
	Störs i studierna av brådska	30%	33%	32 %	36 %
	Upplever att lärarna inte bemöter de studerande rättvist	16%	16%	16 %	12 %
	Upplever att lärarna inte är intresserade av hur det går för den studerande	26%	41%	35 %	48 %
	Upplever att lärarna inte uppmuntrar studerandena till att säga sin åsikt under lektionerna	10%	14%	12 %	22 %
	Stämningen i gruppen är sådan att den studerande inte vågar säga sin åsikt	12%	19%	16 %	18 %
	Upplever att de studerandes åsikter inte beaktas i utvecklingen av studierna	17%	16%	16 %	26 %
	Vet inte hur man kan påverka interna angelägenheter på läroanstalten	15%	30%	24 %	28 %
	Har skolkat minst 2 dagar under den senaste månaden	7%	9%	8 %	9 %
STUDIEARBETETS BELASTNINGSGRA	Studiesvårigheter	36%	32%	34 %	38 %
	Har svårigheter med uppgifter som kräver eget initiativ	30%	32%	31 %	34 %
	Har svårigheter att hitta en lämplig studieteknik	30%	33%	32 %	32 %
	Har svårigheter att göra läxor	34%	24%	28 %	33 %
	Har svårigheter med skriftliga uppgifter	22%	15%	18 %	24 %
	Har svårigheter med läsuppgifter	26%	18%	22 %	25 %
	Har svårigheter att förbereda sig inför prov	32%	30%	31 %	35 %
	Har svårigheter att följa undervisningen	17%	12%	14 %	16 %
	Upplever att lärarna förväntar sig för mycket av studerandena	46%	43%	44 %	29 %
	Studierna är för arbetskrävande	37%	54%	47 %	44 %
	Skoltrötthet	10%	30%	21 %	14 %
Har inte fått hjälp från läroanstalten med svårigheter i studierna	14%	14%	14 %	19 %	

		Pojkar (N=115)	Flickor (N=162)	Totalt (N=277)	Hela landet (n=38760)
MOBBNING OCH TRAKASSERIER	Har blivit mobbad minst en gång i veckan	2%	0%	1 %	1 %
	Har deltagit i mobbning i läroanstalten minst en gång i veckan	3%	0%	1 %	1 %
	Upplever att inga vuxna på läroanstalten har ingripit i mobbning	69%	83%	74 %	85 %
	Störs i studierna av våldsamma situationer	8%	4%	6 %	5 %
	Har varit fysiskt hotad under det senaste året	15%	13%	14 %	16 %
	Upplevt sexuellt ofredande per telefon eller på internet	9%	27%	20 %	22 %
	Upplevt sexuellt ofredande på offentliga plats	3%	13%	9 %	14 %
	Upplevt känkande mobbning mot kropp eller sexualitet	9%	11%	10 %	18 %
	Upplevt sexuellt våld någon gång eller upprepade gånger	4%	23%	15 %	11 %
SOCIALA RELATIONER	Bor tillsammans med sin mor och far	67%	59%	62 %	70 %
	Har svårigheter att komma överens med studiekamraterna	10%	3%	6 %	5 %
	Har svårigheter att arbeta i grupp	14%	10%	12 %	9 %
	Har svårigheter att komma överens med lärare	11%	3%	6 %	5 %
	Samtalssvårigheter med föräldrarna	6%	12%	10 %	7 %
	Äter inte någon gemensam middag med familjen på eftermiddagen eller kvällen	29%	23%	25 %	59 %
	Har inga nära vänner	4%	3%	3 %	7 %
Har haft problem på grund av en närståendes alkoholbruk	3%	11%	8 %	12 %	
MÅLTIDER	Äter inte skollunch varje dag	34%	29%	31 %	27 %
	Äter inte allt som ingår i skolmåltiden	55%	59%	57 %	60 %
	Upplever att skollunchen serveras på opasslig tid	16%	12%	13 %	13 %
	Upplever att för lite tid har reserverats för skollunchen	17%	30%	24 %	16 %
	Upplever att skollunchen inte är tillräcklig	11%	19%	16 %	20 %
	Äter inte frukost varje vardagsmorgon	28%	24%	26 %	31 %
	Äter färska eller kokade grönsaker nästan varje dag	16%	36%	28 %	19 %
	Äter frukter eller bär nästan varje dag	14%	24%	20 %	20 %
	Dricker energidryck nästan varje dag	3%	0%	1 %	1 %
Äter godis eller choklad nästan varje dag	8%	6%	7 %	4 %	
ROKNING	Rökning på läroanstalten tillåts	21%	15%	17 %	51 %
	Läroanstaltens personal röker på läroanstaltens område	46%	48%	47 %	19 %
	Rökningsbegränsningarna för studerandena övervakas knappt alls	46%	67%	58 %	61 %
	Röker varje dag på läroanstaltens område	1%	0%	0 %	2 %
	Röker varje dag i närheten av läroanstalten	4%	0%	2 %	4 %
	Röker dagligen	7%	2%	4 %	6 %
	Använder dagligen snus	5%	0%	2 %	4 %
	Använder e-cigarett dagligen	1%	0%	0 %	1 %
HALSOVANOR	Tandborstning mindre än två gånger per dag	38%	24%	30 %	33 %
	Motionerar så att pulsen höjs på fritiden högst 1 h i veckan	23%	14%	17 %	23 %
	Sover vardagar mindre än 8 timmar	52%	53%	53 %	41 %
	Har problem med dygnsrytmen på grund av internet	36%	41%	39 %	31 %
	Dricker alkohol varje vecka	12%	7%	9 %	6 %
	Ordentligt berusad minst en gång i månaden	25%	28%	27 %	18 %
Prövat minst en gång på olagliga droger	11%	14%	13 %	12 %	

		Pojkar (N=115)	Flickor (N=162)	Totalt (N=277)	Hela landet (n=38760)
UPPLEVD HALSA	Upplever sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt	15%	30%	24 %	17 %
	Varje dag minst två symptom	8%	30%	21 %	18 %
	Trötthet nästan varje dag	8%	35%	24 %	17 %
	Har smärtor i nacken och axlarna nästan varje dag	4%	14%	10 %	13 %
	Har huvudvärk nästan varje dag	5%	13%	10 %	7 %
	Är irriterad och får vredeutbrott nästan varje dag	7%	11%	9 %	7 %
	Ont i nacken eller skuldrorna varje vecka	11%	41%	29 %	36 %
	Huvudvärk varje vecka	23%	46%	37 %	29 %
	Måttlig eller svår ångest	5%	22%	15 %	12 %
	Övervikt	15%	11%	13 %	14 %
POSITIVT FRAMSTALLDA INDIKATORE	Tycker om att studera	75%	72%	73 %	72 %
	Blir rättvist bemött av lärarna	84%	84%	84 %	88 %
	Stämningen i gruppen är sådan att den studerande vågar säga sin åsikt	89%	81%	84 %	82 %
	Har inte varit med och mobbat andra studerande	90%	99%	95 %	93 %
	Är nykter	37%	27%	31 %	31 %
	Röker inte	77%	78%	78 %	78 %
	Äter frukost på vardagsmorgnar	72%	76%	74 %	69 %

**Första och andra årets studerande i gymnasiet
Ålands lyceum, 2015**

ERFARENHET AV HÄLSOUNDERSÖKNING

		Helt av samma åsikt	Av samma åsikt	Av annan åsikt
POJKAR	På hälsoundersökningen talade vi om saker som är viktiga för mig	33%	53%	11%
	Jag fick nyttig information	27%	51%	18%
	Man lyssnade till min åsikt	41%	50%	6%
	Man utredde även min familjs välbefinnande	28%	52%	14%
FLICKOR	På hälsoundersökningen talade vi om saker som är viktiga för mig	32%	56%	12%
	Jag fick nyttig information	21%	55%	22%
	Man lyssnade till min åsikt	34%	63%	3%
	Man utredde även min familjs välbefinnande	21%	47%	25%

ERFARENHET AV KOMMA TILL MOTTAGNING

		Mycket lätt	Ganska lätt	Ganska svårt
POJKAR	Hos hälsovårdaren (annat än hälsoundersökning)	39%	14%	3%
	Hos läkaren (annat än hälsoundersökning)	34%	17%	3%
	Hos kuratorn	29%	9%	4%
	Hos psykologen	30%	9%	4%
FLICKOR	Hos hälsovårdaren (annat än hälsoundersökning)	41%	28%	4%
	Hos läkaren (annat än hälsoundersökning)	19%	24%	8%
	Hos kuratorn	16%	17%	3%
	Hos psykologen	16%	14%	3%

Helt av annan åsikt	Totalt
4%	100%
5%	100%
3%	100%
6%	100%
1%	100%
2%	100%
0%	100%
7%	100%

Mycket svårt	Har inte försökt komma	Totalt
1%	44%	100%
1%	45%	100%
2%	56%	100%
3%	55%	100%
0%	27%	100%
3%	47%	100%
1%	64%	100%
0%	68%	100%